

**GELİŞMEKTE OLAN VE AZ GELİŞMİŞ
ÜLKELERDE YOLSUZLUK VE
EKONOMİK BÜYÜME**

Muhammad Asad Ullah MOAVIA

**Yüksek Lisans Tezi
İktisat Anabilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Hayati AKSU
2016
Her Hakkı Saklıdır**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI**

Muhammad Asad Ullah MOAVIA

**GELİŞMEKTE OLAN VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE
YOLSUZLUK VE EKONOMİK BÜYÜME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Hayati AKSU**

ERZURUM-2016

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

16/05/2016

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum " **GELİŞMEKTE OLAN VE AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER İÇİN YOLSUZLUK VE EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16/05/2016

Muhammad Asad Ullah MOAVIA

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yard.Doç.Dr. Hayati AKSU danışmanlığında, Muhammad Asad Ullah MOAVIA tarafından hazırlanan bu çalışma 09/05/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. iktisat Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr.Kerem KARABULUT

Jüri Üyesi : Yard.Doç.Dr.Serap BEDİR

Jüri Üyesi : Yard.Doç.Dr.Hayati AKSU

İmza:

İmza:

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / 05 / 2016

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	V
TABLolar DİZİNİ	VII
ÖNSÖZ	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**LİTERATÜR**

1.1. YOLSUZLUK KAVRAMI	2
1.2. YOLSUZLUK VE YATIRIMLAR	3
1.3. YOLSUZLUK VE İKTİSADİ BÜYÜME	5
1.4. YOLSUZLUĞUN TEMEL SORUNLARI	9
1.5. YOLSUZLUĞUN ÖLÇÜMÜ	10
1.6. YOLSUZLUĞUN SEBEPLERİ VE YOLSUZLUĞU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	13
1.7. YOLSUZLUK VE HÜKÜMET	14
1.8. LİTERATÜR ÖZET TABLOSU	19

İKİNCİ BÖLÜM**YOLSUZLUK ÜZERİNE MATEMATİKSEL BİR MODEL DENEMESİ**

2.1. MATEMATİKSEL MODEL	23
2.2. ANALİTİK ÇERÇEVE VE SADE GENEL FAKTÖR VERİMLİLİK MODELİ	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**EKONOMİK BÜYÜME VE YOLSUZLUK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN****TAHMİNİ**

3.1. VERİ VE METODOLOJİ	35
3.2. AMPİRİK BULGULAR	37
3.2.1. Panel Yöntem	37

3.2.2. Genel Moment Yöntemi.....	42
SONUÇ.....	47
KAYNAKÇA	49
ÖZGEÇMİŞ.....	56

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GELİŞMEKTE OLAN ve AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE YOLSUZLUK ve EKONOMİK BÜYÜME

Muhammad Asad Ullah MOAVIA

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hayati AKSU

2016, 57 Sayfa

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Hayati AKSU (Danışman)
Prof. Dr. Kerem KARABULUT
Yrd. Doç. Dr. Serap BEDİR

Bu çalışmanın amacı, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeler için yolsuzluk ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkilerin araştırılmasıdır. Bunun için dengeli panel yöntem yararlanılmıştır. İki kişilik oyun teorisi, yolsuzluğun olduğu ve olmadığı durumda en uygun Nash dengesini yani Pareto Optimalini sağladığını ortaya koyar. Çalışmada 1995-2014 dönemini kapsayan, Doğrudan Yabancı Yatırımlar, Yolsuzluk Algılama Endeksi, GSYİH, ticaret özgürlüğü, Hükümet performansı, yolsuzluk serbestliği, parasal özgürlük ve mali serbestlik değişkenleri kullanılmıştır. Öncelikle, kesit bağımlılığı test yöntemi ile verilerdeki kesit bağımlılığı olduğu gösterilmiştir. Hausman testi sabit etki modelinin rassal etki modelinden daha iyi olduğunu gösterir. Değişen varyans ve otokorelasyon kontrol edildikten sonra, Driscoll Kraay sabit etki modeli son haliyle kabul edilmiştir. Bağımlı değişken olarak Yolsuzluk Algılama Endeksinin alındığı panel tahmin sonucunda, ekonomik büyüme ve yolsuzluk arasında negatif ve anlamsız, nüfus oranı, doğrudan yabancı yatırımlar, mali özgürlük ve ticaret özgürlüğü ile yolsuzluk arasında pozitif ve anlamsız ilişki bulunmuştur. Buna karşılık hükümet performansı, parasal özgürlük ve yolsuzluk özgürlüğü ile yolsuzluk arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yolsuzluğun ekonomik Büyüme üzerine etkisinin araştırıldığı Genelleştirilmiş Moment Yöntemi tahmin sonuçlarında ise Yolsuzluk Algılama Endeksi, Hükümet Performansının ve Doğrudan Yabancı Yatırımların ekonomik büyümeyi pozitif ve anlamlı olarak, Ticari Özgürlük ve Yolsuzluk Algılama Endeksi karesinin ise negatif ve anlamlı etkilediği sonuçları elde edilmiştir. Literatürde, yargı kararları ve yasaların sert uygulamaları, yolsuzluk karşıtı kanunlar, ve en önemlisi hükümetin yolsuzlukla mücadele konusundaki performansı ülkelerin yolsuzluk seviyelerini düşüreceğini ve ekonomik büyümeyi artıracığı konusunda deliller sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk Algılama Endeksi, Ekonomik Büyüme, Panel Yöntem, Sabit etki, Rassal etki, Genelleştirilmiş Moment Yöntemi.

ABSTRACT**MASTER'S THESIS****CORRUPTION AND ECONOMIC GROWTH FOR DEVELOPING AND UNDERDEVELOPED COUNTRIES****Muhammad Asad Ullah MOAVIA****Advisor: Assist. Prof. Dr. Hayati AKSU****2016, Pages: 57****Jury: Assist. Prof. Dr. Hayati AKSU (Advisor)****Prof. Dr. Kerem KARABULUT****Assist. Prof. Dr Serap BEDİR**

The purpose of this thesis is to demonstrate the impact of Corruption perception index (CPI) on GDP growth rate for developing and underdeveloped countries. A Balanced panel methodology is used. Two players game theory is used and point out whether equilibrium is achieved or not in Nash Equilibrium under pareto optimality rule. Foreign direct investment, square term of CPI, GDP growth rate, trade freedom, government performance, freedom in corruption, monetary freedom and fiscal freedom variables are used for the analysis. First of all, cross sectional dependence test is performed in methodology. Pesaran test provides an evidence that there is cross sectional dependence in data. Hausman test indicates that fixed effect model is better than random effect model. After controlling heteroskedasticity, and autocorrelation, Driscoll Kraay fixed effect model is used for the final analysis. CPI as a dependent variable explains that corruption and economic growth has insignificant negative relationship while, population growth, foreign direct investment, trade freedom and fiscal freedom has positive insignificant relationship with CPI. In contrast, the relationship among government performance, monetary freedom, and freedom in corruption has been found positive and significant with CPI. Generalized Methods of Moments results explain that government performance, foreign direct investment, and corruption perception index has positive significant relationship with GDP growth rate, however, the relationship among square term of corruption perception index and trade freedom has been found negative and significant with GDP growth rate. Literature explains that in order to boost economic growth and to reduce the level of corruption, it is necessary to establish, anti-corruption law through legislation and judicial decision.

Key Words: CPI; GDP Growth; Fixed Effect; Random Effect; GMM

KISALTMALAR DİZİNİ

YAE	: Yolsuzluk Algılama Endeksine
CES	: İkame Sabit Elastik
ELF	: Etnik ve Dilsel Kompozisyon
DYY	: Doğrudan Yabancı Yatırım
FC	: Yolsuzluk Özgürlüğü
FF	: Mali Özgürlük
GP	: Hükümet Performansı
MF	: Parasal Özgürlük
MRTS	: Teknik Marjinal İkame Oranı
OLG	: Örtüşen Nesil Modeli
TF	: Ticaret Özgürlük
Wu- LBI test	: Değiştirilmiş Bhargava et. al.
E_{t+1}	: Zimmet Oranı
λ	: Siyasi Yolsuzluk
θ_t	: Borçlu ve Borç Veren Finansal Sınırlamadır
ϕI_t	: Sermaye Kazançları
S_{gt}	: Kamu Harcamaları
L_t	: İşçi
ρ	: Değişiklik Parametre Esnekliği
W_t	: Ücret Oranı
$O\tilde{\tau}_t Y_t$: Gözlemlenebilir Vergi Geliri
$O\tilde{\tau}_t \theta_t Y_t$: Gözlemlenemeyen Vergilendirme Bileşeni
τ_t	: Gözlemlenebilir ve Gözlemlenemeyen Vergisin' Bileşeni
γP_g	: Bürokratik Dinamik Nüfus
I_t	: Yatırım
M_t	: Parasal Kaynak
$v * B_t$: Mali Kısıt Derecesi
ϕ	: Idiosenkrazi Verimlilik Şoku
B_t	: Bütçe Kısıtı
P_t	: Fiyat

γ : Kısıtlama Parametresi
 Y_t : Üretim
 K_t : Sermaye

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. Litaretür Özet Tablosu	19
Tablo 2.1. Oyun Teorisi Modeli	29
Tablo 3.1. Kesit Bağımlılık Testi	37
Tablo 3.2. Bağımlı Değişken [Yolsuzluk Algılama Endeksi] Sabit Etki Tahmin	38
Tablo 3.3. Bağımlı Değişken [YAE]	40
Tablo 3.4. Bağımlı Değişken [Yolsuzluk Algılama Endeksi]	41
Tablo 3.5. Panel GMM: GSYİH Büyüme Oranı Bağımlı Değişken	46

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim süresince verdikleri desteklerinden dolayı Tez Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hayati AKSU'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca Dr. Ömer YILMAZ'a, Dr. Murat SUBAŞI'ya, Dr. Gökhan ERKAL'a, Dr. Dilek ÖZDEMİR'e ve Dr. Ensar AĞIRMAN'a, yolsuzluk ve ekonomi büyümesi ilişkisinde matematik ve ekonometrik yöntemdeki yardımları için teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Özellikle de elyazımı İngilizceden Türkçeye çevirmekte yardımcı olan Dr. Erdal SÖNMEZ, Dr. Oylum ÇAVDAR ve Dr. Seda OKUMUŞ' a teşekkür ediyorum.

Bu tezimi, sevgili hocalarım Muhammad Jamil, Erdal SÖNMEZ, Gökhan ERKAL ve Hayati AKSU'ya, ve Rao Abdul Rauf kardeşime atfediyorum.

Erzurum 2016

Muhammad Asad Ullah MOAVIA

GİRİŞ

Yolsuzluk kelimesi ellerinde güç olanların, illegal veya hileli davranışlarını ifade etmektedir. Yolsuzluk, özellikle gelişmekte olan ekonomiler için, önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir. Yolsuzluğun ekonomik kalkınma üzerindeki etkisi konusunda iki farklı düşünce vardır. Bu düşüncelerden ilkinde; yolsuzluğun ekonomik kalkınmayı engellediği ileri sürülürken değerinde ise yolsuzluğun ekonomik kalkınmaya katkı sağladığı yönünde bir görüş birliği vardır. İkincisi, yolsuzluğun ekonomik gelişime katkı sağladığı yönünde görüş birliği vardır. Yolsuzluğun, mikro düzeyde ve makro düzeyde yolsuzluk olmak üzere iki türü vardır. Mikro düzeydeki yolsuzluk (bireysel düzeydeki yolsuzluk) servet birikimi amacıyla kamu ve benzeri fonların zimmete geçirilmesi ve yolsuzluk alma olayıdır. Makro düzeyde yolsuzluk ise, bürokratik düzeyde, kurumsal düzeyde ve bankacılık alanında yolsuzluk olarak kendini gösterir ve temelinde hukukun işletilmesine yönelik bir takım sorunlar vardır. Makro-ekonomik düzeydeki yolsuzluklarda siber suç, kara para aklaması ve terörün finansmanı gibi illegal olaylar bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı, yolsuzluk ve ekonomik büyüme arasında ilişkinin temelinde hangi faktörlerin olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ekonomik büyüme ile yolsuzluk arasında olumlu veya olumsuz ilişkinin hangi koşullar altında, ekonomik performansı nasıl ve ne şekilde etkilediğini ortaya koymak önem arz etmektedir.

Birinci bölümde yolsuzluk üzerine mevcut literatür sunulmuştur. Ayrıca bu bölümde yolsuzluk ve iktisadi büyüme arasındaki etkileşimin hangi kanallar vasıtasıyla gerçekleştiği ortaya konulmuştur. İkinci bölümde yolsuzluk ekonomik büyüme ilişkisi matematiksel model olarak tartışılmakta, üçüncü bölümde ise veri, yöntem ve ampirik uygulama sonuçları yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR

1.1. YOLSUZLUK KAVRAMI

Yolsuzluk kelimesi, güçlerini genellikle hileli davranış ve illegal yolları kullanmak isteyenlerin oluşturduğu bir durum olarak ifade edilebilir. Yolsuzluğun bütün toplumlarda özellikle de gelişmekte olan ülkelerde olumsuz bir durum olduğu kabul edilmiştir. Yolsuzluk toplumda iki farklı şekilde algılanır. Birinci algı türüne sahip olan insanlar (sanders), yolsuzluğun ekonomik gelişim için engel olduğuna inanmaktadırlar. İkinci algı türüne sahip olan insanlar (yağcılar) ise, yolsuzluğun ekonomik gelişimi hızlandırabileceğine inananlardır (Aidt, 2009). Yolsuzluk mikro ve makro düzeyde olmak üzere ikiye ayrılır. Mikro seviye yolsuzluk; servet birikimi, kamu fonlarının ihtilası, okul fonlarının zimmete geçirilmesi ve hızlı para problemleri¹ gibi bireysel düzeydeki yolsuzluktur. Makro seviyedeki yolsuzluk ise; bürokratik seviyede yolsuzluk, enstitü düzeyinde yolsuzluk, bankacılık seviyesinde yolsuzluk² ve hukuk yasaları problemlerini³ içeren milli düzeyde olan yolsuzluktur. Makro-ekonomik düzeyde yolsuzluk; yolsuzluk, siber suç, kara para aklama, terör finansmanlığı ve ihbarcılık içerir.

Araştırmalarda, yolsuzlukla ekonomik büyüme arasında sebep-sonuç ilişkilerinin neler olduğuna dair soruların cevapları aranmıştır. Yolsuzluk ekonomik gelişimi negatif etkiliyorsa ise, yolsuzluğun ekonomik performansı hangi durumlarda etkilediğine dair sorular ortaya çıkmaktadır. Yolsuzlukla ekonomik büyüme arasında ilişkiyi belirleyen birçok faktörler vardır. Powell, Manish ve Nair (2010), yaptıkları çalışmalarında, GSYİH büyümesiyle yolsuzluk arasında, yatırımlarda, FDI, girişimcilik, hükümet etkililiği ve insan kapitalinin oluşma kanalı arasında negatif ilişki olduğunu kanıtlamışlardır. Yolsuzluğun, çevre kalitesi, kişisel sağlık, kamusallaşma riski, sosyal özgürlük, düşük oranda yatırım, adli verim⁴, gelir dağılımını ve sosyal sermaye (Poirson ve Coe, 1998; Mauro, 1995) ve başka ekonomik kanalları da etkilediği bir gerçektir. Sosyal sermaye yolsuzluk oranını da etkilemektedir. Yolsuzluk seviyesi, sosyal sermayeden önemli ölçüde etkilenmektedir. Sosyal sermaye ve sosyal etkileşim iki farklı kavramlardır. Sosyal sermaye, teknolojik yenilikler ve insan sermayesi

gelişimiyle bağlantılıyken, sosyal etkileşim insanların, siyasetin, medya ve ekonomik farkındalığa bağlıdır. Bazen sosyal etkileşim, insan sermayesi formunda insanların gelişim indeksi gibi sayılmaktadır. Dong ve Torgler (2012) çalışmalarında, Çin Cumhuriyeti'ndeki yolsuzluğun sosyal etkileşimle pozitif olarak ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal etkileşim, yasaların etkisindeki çok önemli bir konudur. Ancak çalışmaların çoğu, yolsuzluk ve onun ekonomik yükselişi üzerindeki etkileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmacılar, yolsuzluğun ekonomik yükselişi üzerindeki etkisine dair tam olarak bir sonuca varamamışlardır. Bazı araştırmacılar ise yolsuzluğun, ekonomik büyüme üzerinde pozitif etkisi olduğunu rapor etmişlerdir (Leff, 1964; Huntington, 1968; Acemoğlu ve Verdier, 1998). Yolsuzluğun ekonomik yükselişe pozitif olarak etkilediği iki durum vardır. İlk durum, bireylere demokratik gecikmeyi önlemeye izin veren hızlı para kanaludur. İkinci durum, yolsuzluk veren bireyin yolsuzluğun oran parçası olduğu yerde çok fazla çalışmasını etkileyen hükümet işçi mekanizmasıdır.

1.2. YOLSUZLUK ve YATIRIMLAR

Yolsuzluğun ekonomik büyümeyi kamusal yatırımlar yoluyla, doğrudan yabancı sermaye kanallarıyla, kamudaki verimsizlik ve beşeri sermayenin kompozisyonu nedeni ile negatif yönde etkilediği ileri sürülmektedir. Yine, yolsuzluğun ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilemesine sebep olan nedenler içerisinde çevre kalitesi, kişisel sağlık, bireysel özgürlük, yatırım düzeyinin düşük olması, orantısız gelir dağılımı ve sosyal sermaye ilişkisi gibi faktörler bulunmaktadır (Poirson ve Coe, 1998; Park, 2012; North, 1991; Herzfeld ve Weiss, 2003; Mauro, Corruption ve Growth, 1995). Özellikle sosyal sermaye faktörü, yolsuzluğun yaygınlaşmasından etkilenmekte, buna bağlı olarak da yolsuzluk düzeyi sosyal sermayenin kalitesini etkilemektedir. Sosyal etkileşim kavramı yolsuzluğu etkileyen bir kavram olup, sosyal sermaye kavramından farklıdır. Sosyal sermaye kavramı, teknolojik yenilikler ve beşeri sermayenin gelişmişlik düzeyi ile ilişkili olduğu halde sosyal etkileşim kavramı, siyasi bilinç, medya ve ekonomi ile ilişkilidir.

Yolsuzluğun ortaya çıkması uzun vadede özel yatırımları azaltır. Çünkü yolsuzlukla birlikte, yetenekli insanlar üretken yatırımlar yerine, kısa sürede verimli olmayan getirilerin olduğu alanlara yönelirler (Nitzan, 1994; Tollison, 1997). Varlıklı insanların yolsuzluğu teşvik etmeleri gelir ve servet eşitsizliğini artırır. Gelir ve servet

eşitsizliğinin artması, sosyal sınıflar arasında sınıfsal farkların büyümesine yol açar (Gould ve Amaro-Reyes, 1983; United Nations, 1990; Mauro, 1996; Al-Marhubi, 2000).

İktisatçılar yolsuzlukla mücadele için iki strateji önermektedirler. Bunlar siyasi istikrar ve kuralların şeffaflığıdır. Yolsuzluk, borsa oynaklığının artmasına neden olarak, ekonomik büyümenin azalmasına sebep olur. Keung Lau, Demir ve Bilgin (2013) çalışmalarında gelişmekte olan 14 piyasayı incelemişler ve ileri düzeydeki kurumsal yolsuzluğun, borsa oynaklığı ve hükümet belirsizliğini azalttığı sonucunu elde etmişlerdir. Yolsuzluk, yurt dışından doğrudan gelen yatırımı negatif olarak etkilemektedir. Fakat iletişim kanalı bu etkiyi kabul etmemektedir. Yolsuzluk, geçiş dönemi ekonomisinin doğru olarak tahmin edilmesini engelleyen belirsiz bir faktördür ve bazen de yaygın olarak kullanılan yolsuzlukta alternatif bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. (Cazurra, 2008).

Gray ve Kaufmann (1998) ekonomik gelişme ve yolsuzlukla ilgili çalışmalarında yolsuzluğun işlem maliyetini, ekonomik güçlenmeyi, doğrudan yabancı yatırımını, vergi kaçakçılığını, kiralık aktivitelerin yanlış dağılımını ve uzun dönemde kararsızlığa engel olan ekonomik eşitsizliği arttırdığını belirlemişlerdir. Yolsuzluğun eski dönemlerden beri yaygın olduğu söylenilebilir. Fakat literatüre göre yolsuzluk, 1995'deki yatırımlardaki azalma, bürokratik kurumlardaki eksiklik, işçi pazarındaki kararsızlık, kırmızıçizgiler, verimsiz adli sistemler, ekonomi yönetimindeki devir teslimler ve ekonomilerdeki istikrarsızlaşmalar yüzünden yaygınlaşmıştır.

Hükümet yasalarına göre yolsuzluk, sermaye dağılımında, teknolojik yeniliklerin gelişiminde ve toplumun huzurunu sağlamada engelleyici bir rol üstlenmektedir. Yolsuzlukla birlikte paranın hızlı dolaşımı, ekonomik büyümeyi ve ekonomik refahı azaltan çok önemli bir konudur. Yolsuzluğun bakış açısına göre bazı pozitif yönleri de vardır. Bunlar, pazar kusurları, yasadışı ve verimsiz insan sermayesine yatırım olarak sıralanabilir. Bu sebeple yolsuzluk, tahsis etkinliğini geliştiren pazar çarpıtmasına en uygun cevap olarak verilebilir. Daha iyi firmalar her zaman en uygun Pareto tahsise etkili olan, daha az etkili kırmızı band alırlar. Yolsuzluk, ülkedeki firmaları daha fazla insan sermayesi almaya zorlamaktadır (Lui, 1996).

1.3. YOLSUZLUK ve İKTİSADİ BÜYÜME

Araştırmacılar bugüne kadar yolsuzlukla ve ekonomik büyüme ile ilgili ilişkileri ortaya koymak üzere çok sayıda araştırma yapmışlardır. Bu araştırmalarda tespit edilen ve yolsuzluğu önlemek için teklif edilen önlemlerin uygulamaya konulması kolay bir iş değildir. Çünkü hükümetler tarafından sağlanan mallar aracılığıyla, yolsuzluk ganimeti, yenilikçi faaliyetler ve bunlar için de alınması gereken izinler ve ithalat kotaları vardır. Yolsuzluk verilen mal ile bağlantılıdır. Yolsuzluk talep edilerek oluşmaz. Çünkü yolsuzluk ürünleri için son derece esnek olan veya esnek olmayan talepler söz konusu olabilir (Murphy, Andrei ve Vishny, 1993).

Birinci teori dikkate alındığında, kültürün yolsuzluk üzerinde etkisi daha baskındır. Kültürün yolsuzluk üzerindeki etkisinin sebebi, yolsuzluğa önemli derecede etki eden sosyal din hiyerarşisidir. Eğer farklı sömürgelerin geçmişine göz atarsak, toplumlar için savunma kaynaklarının düşük seviyede olması ve kendi kendilerini kontrol edemeyen yasalar sebebiyle sömürge hiyerarşilerinin yolsuzluğu etkilediğini görürüz. Ekonomik gelişme yolsuzluk üzerinde kültür kadar etkili olmasa da belli bir ölçüde etkilidir. Ekonomik gelişmelerde ticaret açığı ve ithal ikamelerin bulunmasında yolsuzluğun küçük bir etkisi olduğu zaman, bu durum, uzun bir süre için yolsuzluğun azaltılması sonucu oluşan ekonomik büyümeyi arttırabilir. Demokrasiler ekonomiye bağlı yolsuzluğun azalmasında önemli etkiye sahiptir.

Bazı araştırmacılar yolsuzluğun ekonominin iyi bir indikatörü olduğunu ifade etmişlerdir. Yolsuzluğun faydalarının, yolsuzluğun fonksiyonel teorisinde gösterildiğine yönelik güçlü fikirler vardır. Yolsuzluğun fonksiyonel teorisinin politik rejimlerin alım ve satım planı altında belirli bir ekonomiye ekonomik avantaj kattığı ifade edilmektedir. Politik avantaj, insanları ekonomik sisteme dâhil eden politik yolsuzluktur. Yolsuzluğun ekonomik avantajı sermaye formasyonunu üretebilir. Bu nedenle yolsuzluğun yapısı ve davranışı ekonomik büyüme ve gelişmeye yol açar. İşlevselci bakışı veren yolsuzluk modeli, yolsuzluğun nihayetinde toplum üzerinde büyük etkileri olacağını ifade etmektedir. 1964'te Nathaniel Leff yolsuzluk için dağıtım etkinliğinin kurtarıcı noktası olduğunu öne sürmüştür. Nathaniel yolsuzluğun tekeli rekabet içerisine, toplumun ekonomik refahını geliştirecek bir rekabeti ilave edebileceğini düşünmektedir. Nathaniel'e göre yolsuzluk yatırımı tanıtır ve ekonomi içindeki belirsizliği azaltır.

Yolsuzluğun ekonomik büyümeyi engelleyen beş kanalı vardır. İktisatçıların yöneldikleri başlıca etken, ekonomik büyümeyi arttıracak yüksek sermaye harcamalarıdır. Politikacılar ise kısa dönemde ekonomik büyüme ve gelişmeyi arttırmak amacıyla, seçim dönemlerinde sermaye harcamalarını arttırmak için ekonomistlerle aynı fikirde olabilirler. Ancak yatırım harcaması senaryosunda, bu durum, hükümet problemleri nedeniyle kısa dönemli sermaye harcamalarını etkileyebilir. Bu da, büyük yolsuzluklar, büyük kamu yatırımı, hükümetin düşük geliri, operasyon ve onarımlarda daha az harcama ve ihtilas faktörü nedeniyle düşük kamu altyapısı ile ilişkilidir. Yolsuzluk sermaye yatırımında karar verme mekanizmalarını zayıflatabilir ve bundan dolayı denetleme problemi çıkarabilir. Bu nedenle ülkedeki yolsuzluğun dizginlenmesi için toplumda düşük sermaye yatırımının zorlaması istenen bir durumdur (Davoodi ve Tanzi, 1997). Mali sözleşme teorisi, hükümetin bakanlıklarında etkili sorumluluğu organize etmek ve etkin vergilendirmenin uygulanması için hükümetleri zorlar. Timmos ve Garfias (2015) tarafından Brezilya'da bir belediyeye ait gözetleme raporlarını oluşturup yolsuzluk değerlendirmesini ölçmek için yapılan çalışmada, yolsuzluğun mali kurum yapısını, belediye mülkiyetini ve vergi toplanmasını etkilediği tespit edilmiştir. Bu çalışma uzun dönem uygulamalarına ters olarak, kısa dönem için de etkili olabileceği belirlenmiştir. Yolsuzlukla insan sermayesinin büyüklüğü arasında negatif bir ilişki vardır. İnsan sermayesi, doğrudan ekonomik büyümenin bürokratik yolsuzluk büyüklüğünde farklılık sağlayabilecek ekonomik büyüme ve gelişmeyi etkilemektedir.

(Varvarigos ve Arsenis, 2015). Yolsuzluk farklı ülkelerde yasaların uygulamasından sorumlu olan kurumları geniş ölçekte etkileyebilir. Yolsuzluk, hükümetlerin uluslararası arenada yüksek seviyedeki ve kurumsal seviyedeki, yargı seviyesinde de düşük seviyedeki dürüstlüğü azaltır. Yolsuzluk ise hükümet düzeyinde dengesizliği artırır (Sundström, 2015). Yolsuzluk hem finansal hem de parasal yasa bölümünü etkilemektedir. Merkez Bankası'nın başlıca amacı enflasyonu kontrol etmek ve genellikle ekonominin işleme derecesini arttırmaktır. Fiyat sabitliği, Merkez Bankası'nın enflasyon zamanı kullandığı başlıca araçlardan biridir. Parasal yasa araçları, ya çıkar oranı hedeflemesi ya da enflasyon hedeflemesi için kullanılır. Çıkar oranı yasa araçları, mali yasa sabitliği ve merkez bankası asıllığı olan ve olası yolsuzluk seviyesi ile karşılaşabilen anahtar makro ekonomik bir değişkendir. Merkez

bankasında yolsuzluğun varolması enflasyon eğilimi sağlamaktadır (Cavoli ve Wilson, 2015).

Yolsuzluğun ekonomi üzerinde negatif bir etkisi vardır çünkü yolsuzluk gölgeli ekonomi egemeliğini arttırmaktadır. Schneider ve Dominik (2000) OCED`ye dahil olan 76 ülkenin gölgeli ekonomisini araştırmışlardır. Buna göre, artan yolsuzluğun gölgeli ekonomiyi arttırdığı belirlenmiştir. Başka bir deyişle, ülkede var olan fazla yolsuzluk, ülkeyi geniş gölge ekonomisine götürmektedir. Yolsuzluk, resmi olmayan aktiviteler ile bağlantılı olduğu için ekonomi kurumlarının zayıflamasına ve yeraltı ekonomisinin ortaya çıkmasına neden olur. Ekonomide resmi olmayan aktivitelerin sebebi ise kamuoyu için GDDP yüzdesine göre yüksek vergi oranlarıdır. Zayıf ekonomik kurumlar ve resmi olmayan aktiviteler arasında nedensel ilişki vardır (Friedman, Johnson, Kaufmann ve Pablo, 2000).

Politik liderleri içeren yolsuzluğa, oylamanın sosyotropik yolsuzluğu denir ki bu yolsuzluk, ülkenin yasa oluşturmada çok daha önemlidir. Cep kitabı oylama yolsuzluğu ise yolsuzlukta kişisel deneyimleri içerir. Oylamanın sosyotropik yolsuzluğu daha önemli ise de bazı ülkelerde her iki yolsuzluk türü de eşit öneme sahiptir (Klasnja ve Tucker, 2013). Burada “politikalarla yönetilen ülkelerde yolsuzluk üretilmek zorunda mıdır?” sorusu karşımıza çıkmaktadır. Hükümetin toplu sorumlulukları, bütçe açıklarında aşırı yük, yanlış vergi toplama ve kara ekonominin tanıtımı gibi konularda hükümetin aşırı yükü yolsuzluk oluşması olasılığını arttırmaktadır. Bürokratik yolsuzluk seviyesi ile hükümet düzenlemesi arasında bir fark vardır (Duvanova, 2014). Rekabet kavramı, finansal ve politik sektörde yolsuzluğun seviyesini belirlemek için kullanılan bir başka anahtar göstergedir. Finansal sektörde kısıtlı rekabet, ekonomik gelişimi gerileyen ve yolsuzluk seviyesini yükselten yüksek kredi depozitosuna sebep olmaktadır. Ticari seviyede yolsuzluk, farklı dönemler arasındaki uyumu etkilemekte ve bu da hükümet politikasını yönlendirmektedir (Wieneke ve Gries, 2011). Yolsuzluk, ahlaki yargı açısından engellenebilir çünkü etkili yolsuzluk karşıtı uygulamaların hayata geçmesi, ahlaki uygulamaların kavranmasına bağlıdır (Neu, Everett ve Rahaman, 2015).

Yolsuzluğun kökeni, yozlaşmış bürokrasiye, sözde egemen güç ve suç işleme yasaklarından ödün veren bir sisteme dayanmaktadır. Yolsuzluk, bazen de gücün idaresinden doğmaktadır (Roberts, 2015). Yolsuzluk seviyesi ile ekonomik

performansın gelişimi arasında güçlü ilişki vardır (Paulus ve Kristoufek, 2015). Yolsuzluk, bir ülkenin zayıf olarak büyümesi ve kronik olarak gelişemeden sorumludur. Yolsuzluğun bireysel seviyesi de, yönetim rejimi gibi yolsuzluk üzerinde kontrolün kurulmasında ve yolsuzluğun ölçülmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Pippidi, 2015).

Hükümet dairelerinde yönetimin iyi olması, yolsuzluk oranı üzerindeki önemli kontrol edici etkenlerden biridir. Yolsuzluğun iki yüzü vardır: birinci yüzü, yolsuzluğun kontrolünün zor olduğu yolsuzluk talep eden taraf iken, ikinci yüzü yolsuzluğun uygulanabilir ve önlenbilir arz yüzüdür (Sikka ve Lehman, 2015). Teknoloji ve medya ekonomik gösteregelerde önemli rol oynamaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte gündelik hayatta karşılan rutin problemleri azalmaktadır. Yine e-devlet uygulaması yolsuzluk seviyesini azaltmada önemli rol oynamaktadır (Andersen, 2009). 1990`lardan sonra yolsuzluk üzerindeki araştırmalar zayıf ekonomik gelişim, hükümet sektöründe zararlı siyaset ve hedef seviyede büyüme başarısızlığı nedeniyle önemli ölçüde artmıştır. Bu sebeple 161 ülke, uluslararası örgüt olan “Yolsuzluğa karşı Birleşik Milletler Sözleşmesine” katılmıştır. Bu kuruluşun başlıca amaçları yolsuzluğu kontrol etmek, ekonomik denge ve iyi yönetimdir. Bunun için bu kuruluşun oluşturulmasında evrenselliği sağlama ve evrensel yönetim kurmak amaçlanmıştır (Pippidi, 2015).

İktisat biliminde ortaya çıkan başlıca sorun fiyatların sabitliğini teşkil eden ve iş imkanlarını ve enflasyonu kontrol eden ekonomik sabitliktir. Ekonomik sabitlik, yolsuzluğu kısa dönem için azaltmaktadır ancak deneysel bulgulara göre ekonomik sabitlikle uzun dönem yolsuzluğunu azaltmada yeterli değildir. Teknoloji, ülkede ekonomik sabitliği arttıran en önemli ekonomik büyüme göstergelerinden biridir. Teknolojinin gelişmesi yolsuzluğu azaltan başlıca göstergelerdendir (Galinato ve Galinato, 2013). Para havalesi de ekonomik performans üzerine etki etmektedir. Berdiyev, Kim ve Chang (2013) tarafından 111 ülkedeki panel çalışmaları kullanılarak yapılan çalışmada para havalesinin yolsuzluk seviyesini artırdığı belirlenmiştir.

1.4. YOLSUZLUĞUN TEMEL SORUNLARI

Bu çalışmada üç temel soruya cevap aranmıştır: Birincisi, ekonomik büyüme ve yolsuzluk arasındaki ilişkinin sebepleri nelerdir? İkincisi, yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki sonuçları nelerdir? Üçüncüsü ise, yolsuzlukla ilgili araçlar nelerdir ve bu araçlarla yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkilerin nasıl önlenbilir?

Yolsuzluk üç farklı düzeyde görülmektedir. Bunlar, küçük yolsuzluk (Küçük Çapta), büyük yolsuzluk (Kurumsal Düzey) ve sistemik yolsuzluk (Örgütsel Düzey) türleridir. Bu üç tip yolsuzluk arasından en önemli olanı kötü yönetim nedeniyle ortaya çıkan kurumsal düzeydeki yolsuzluktur. Kurumsal düzeyde yolsuzluk ekonomik büyümeyi olumsuz bir şekilde etkiler (Bresson, 2004).

Literatür inceleme organizasyonu aşağıdaki gibidir:

- “Yolsuzluk nedir” ve “neden çok önemlidir” sorularına cevap aranmıştır.
- Literatürde yolsuzlukla ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir.
- Ardından önceki metodolojileri ve araştırma hipotezlerini de içeren bir çalışma ile yolsuzluğun nedenlerini aydınlatılmaya çalışılmıştır. Buna göre rakabetin düzenlenmesi ve ihtiyaç yolsuzluğu ve asimetrik bilgi, asıl temsilci problemi, hükümet kalitesi ve farklı ülkeler için ücret ortalaması seviyesini içeren arz yüzünü içeren bir literatür taraması yapılmıştır.
- Nötr ve negatif etkilerle yolsuzluğun nitelikleri organize edilmiştir.
- Yolsuzluğun etkisi ve yolsuzluğun yasadışı ekonomi ile ilişkisi tartışılmıştır
- Yatırım kanalı ile yolsuzluğun ekonomik büyümeye etkisi incelenmiştir.
- Yolsuzluk seviyesini frenleyen bazı ekonomik yasalar araştırılmıştır.

Giriş kısmında yolsuzluk hakkında bilgi verilmişti. Kurumsal yolsuzluk, ekonomik yolsuzluk, hükümet çalışanlarının veya ticaretle ilgilenenlerin güçlerini kötüye kullanmaları ve kendi çıkarları için yolsuzluk aldıkları yolsuzluktur. Politik yolsuzluk yasadışı olarak oyların satın alınmasıdır. Burada yolsuzluğu engellemek için bireyler nasıl bilinçlendirilmeli, etnik ve dini faktörler kullanılarak yolsuzluk ve yolsuzluk nasıl ayırt edilmeli ve engellenmeli soruları karşımıza çıkmaktadır. Bunun için öncelikle yolsuzluğun ne olduğu tam ve doğru bir şekilde öğrenilmelidir. Son

yıllarda tüm gelişmekte olan ülkeler bireysel düzeyde, sanayi düzeyinde ve politik düzeydeki yolsuzluğa olan duruşunu belli etmeye başlamışlardır. Bu nedenle yolsuzlukla ilgili araştırmalarda bir artış söz konusudur. Tanzi ve Davoodi (1998) soğuk savaş, demokratik hükümet, evrensellik, toplumsal sorunlar, vergilerin kötü dayatılması, kamu harcamaları, özgür medya ve nötr olmayan tekellerin özelleştirilmesi gibi sebeplere göre yolsuzlukla ilgili çalışmışlardır.

1.5. Yolsuzluğun Ölçümü

Yolsuzluğun ölçülmesi için standart birim Economist Intelligence Science and International Country Risk guide the Government in Bribery Index (EISICRGI) dir. Bu kuruluş hükümetlerde ekonomik verileri, hukuk kurallarında, bürokratik kalitede, etnik köken ve kamulaştırma riskinde yolsuzluğu ölçmektedir. Ölçümler yapılırken puan değerleri 0-6 arasında değer alabilmekte ve buna göre bu ölçümler yolsuzluğun yüksek ayrıtımlarla, alabileceği değeri betimlemektedir. Alt dereceler ithalat ve ihracat lisansları ile ilgili yolsuzluk, takas kontrolü yolsuzluğu, yolsuzlukla vergi çarpıtma ve polis muhafaza yolsuzluk gibi talep edilen özel ödemelerden oluşmaktadır. Bu şekilde indeks sistemiyle, yolsuzluğun güçlendirerek ekonomik aktiviteleri bozan politik kurumdaki yolsuzluk ölçülmektedir. Literatürdeki eski çalışmalara bakıldığında ekonomiye bağlı yolsuzlukta önemli uygulamaların payı olan çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Treisman (2000) çalışmasına göre bireysel yolsuzluk bireylerin ekonomik güçlerine bağlıdır ve farklı teknoloji ve metodolojiler uygulanmasıyla da aynı sonuç ortaya çıkmaktadır. Yani eldeki verilerin artık yolsuzluk güvenilir bir şekilde tespiti edemediği belirlenmiştir. Sonuçların güvenilir olmaması yalnızca kolerasyona bağlı değildir aynı zamanda verilerde sahtekarlık yapan ve kendilerine güvenin azaldığı hükümet üyelerine bağlıdır.

Bazı çalışmalarda sosyal etkileşim, insani gelişme indeksi alınarak beşeri sermayenin bir değişkeni olarak kabul edilmiştir. (Dong ve Torgler, 2012) Çin'de yaptıkları çalışmalarında yolsuzluk ve sosyal etkileşim arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Sosyal etkileşim en önemli siyasi sorunlardan biridir. Yapılar çalışmaların büyük bir kısmı yolsuzluk ve ekonomik büyüme üzerinde etki etmiştir. Bu nedenle, araştırmacı ekonomik büyüme üzerinde yolsuzluk etkisi hakkında bir sonuca varamamıştır. Bazı çalışmalarda ise yolsuzluk ve ekonomik büyüme arasında pozitif

etkiler bulunmuştur (Leff, 1964; Huntington, 1968; Acemoglu ve Verdier, 1998). Yolsuzluk ekonomik büyümeyi iki yoldan olumlu olarak etkilemektedir. İlk yol, demokratik gecikmeyi önlemek için bireylerin sağlayacağı hızlı para kanalıdır. İkinci yol daha sıkı çalışmak için kişiye yolsuzluk veren bir hükümet mekanizmasıdır.

Arzdan dolayı oluşan yolsuzluğu ölçen bazı anahtar faktörler şunlardır: Bürokrasi kalitesi, sivil ücret oranı, ceza sistemi, kurumsal kontrol, şeffaflık kuralları ve heykel liderlik. Arzdan dolayı oluşan en başlıca sorun asimetrik bilgi ve asil-ajan problemidir. Hükümet farklı düşünceden işçileri hükümet birimini yürütmek için işe almaktadır. Bu durumda hükümette çalışan işçilerin kendi düşünce sistemine göre farklı amaç ve hedeflere sahip olduğu söylenebilir. Bürokratlar kendi çıkarlarını düşündükleri için kendi istekleri doğrultusunda çalışmakta ve kamoyunun davranışlarını kontrol edememektedirler. Buna bağlı olarak da hükümet yolsuzluğun vergilerin toplaması, mevzuat sürecinin gecikmesi ve kendi çıkarlarına yardımcı olacak şekilde almakatadır (Banerjee, 1997; Alam, 1989). Hükümet kurumlarının kalitesi yolsuzluğu frenlemekte ve ekonomik büyüme ve gelişmeyi arttırmaktadır. İyi hükümetler yozlaşmamış bürokrasi, mülkiyet haklarını koruyan yasal sistem ve dış ticaret uygulamasını sağlamaktadır. Dünyada birçok toplum iyi hükümetler tarafından yönetilirken, birçok toplum da kötü hükümetlerle yaşamını idare ettirmek durumundadır. Toplum kontrol etme açısından kamu sektörü etkinliği, kamuoyuna kamu mallarının sağlanması, hükümetin boyutu ve politik özgürlüğü başarılı hükümet için anahtar göstergelerdir. Kurumsal kaliteyi ölçme için ekonometride dışsal faktör olan yolsuzluğu frenlemek için yasal uygulamalara düzgün yön veren bir ölçüm vardır (La Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer ve Robert, 1997) .

Yolsuzluk ölçümü, bürokratik mükemmellik, mülkiyet hakları ve başka kurumsal değişkenler ile ekonomik büyüme ve gelişme arasında kuvvetli bir ilişki vardır. Bu değişkenler arasında nedesel ilişkiler vardır. Oysa nedensellik ekonominin doğasından, ekonomik değişkenlerden, kesitsel çalışmalardan ve benzeri faktörlerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca kurumsal kalite ülke için ekonomik büyümeyi geliştirmektedir (Chong ve Cesar, 2000). Herhangi bir ülkenin yönetim birimi, yapısı ve politik süreç seviyesi yolsuzluk seviyesinin belirlenmesinde hayati rol oynamaktadır. Hükümetin zayıf kontrolü kamu sektörü ve özel sektörde yolsuzluk ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır. Yolsuzluk ve yolsuzluk vergilendirme dayatmasından daha yıkıcı

etkiye sahiptir. Oysa asil-ajan gündemi yolsuzluk almak için motive edici bir faktördür. Belirli asil-ajan problemi yolsuzluk seviyesinin belirlenmesini sağlamaktadır (Shleifer ve Robert, 1993). Medya ve basın yolsuzluğa bağlı aktivitelerde hayati rol oynamaktadır. Özgür basını olan ülkelerin özgür basını olmayan ülkelere göre daha az yozlaşmadıkları tartışılmaktadır. Brunetti ve Beatrice tarafından (1999) yapılan araştırmada özgür basının yolsuzluğu kontrol etmek için güçlü bir araç olabileceği belirlenmiştir.

Subjektif yargının dezavantajlı bir etkisi vardır. Subjektif muamelede en önemli şey, yarar teorisinin mikroekonomik teorisinde tamamen kusur olan kardinal sıralamadır. Yolsuzluk indeksini ölçmede diğer problem ise, aynı ülke için düşük seviyeli yolsuzlukla yüksek seviyeli yolsuzluk arasındaki eşitsizliği uygulamaya izin vermemesidir. Bu veri güvenirliliği hakkında bir rapor da belirlenmiştir (Shleifer ve Vishny, 1993). Yolsuzluğun ortaya çıkardığı ekonomik belirsizlik, ülkenin ekonomik yükseliş ve gelişimine darbe vurmaktadır. Yolsuzlukla ilgili diğer endişe ise, yolsuzluk teorisindeki en önemli konu olan yolsuzluğun sebepleridir. Yolsuzluğun nedenlerini ölçen çok sayıda teori vardır. Paldam (1999) yolsuzluğu ölçen iki baskın teori olduğunu belirtmiştir. Teorinin biri endojen muamele terimlerinden geri besleme döngüsü ve üretimin ekonomik faktörünü içeren yolsuzluğu anlatan ekonomik gelişimidir. Yolsuzluğu ölçen diğer teori ise yolsuzluğa eksojen faktörü gibi muamele eden kültür ve politikanın ürünüdür. Hükümet yasaları, ekonomik gelişim ve politik kurumlar yolsuzluğa bazı genişlemelerde katkıda bulunmaktadır. Daha az yolsuzluk olan ülkeler, iyi demokrasi ve şeffaflıktan oluşan ithal edilecek ikamelere karşı en savunmasızlarıdır (Treisman, 2000).

Özerk devletler arasında oluşan zimmette geçirme ve yolsuzlukta sürükleyen sert rekabetten dolayı toplumlara bağlı yolsuzluklar federal devletlere kadar büyürler. Yukarıda belirtilen teoriler yolsuzluğun sebepleri hakkında kesin cevabı bulmak için yeterli değildir.

1.6. YOLSUZLUĞUN SEBEPLERİ ve YOLSUZLUĞU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yolsuzluk ülkeler için sosyo-ekonomik açıdan olumsuz bir durum olarak kabul etmektedir. Birçok uluslararası kurum yolsuzluğu önlemek amacıyla çeşitli stratejiler oluşturmuştur. Örneğin Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi (1997), dünya Bankası Yolsuzlukla Mücadele Stratejisi ve OECD'nin düzenlediği uluslararası işletmelerin yabancı kamu görevlilerine yolsuzluk vermeleri konusundaki kongreler gibi.

Bazen hükümetin özellikleri de yolsuzluk oluşmasında neden olmaktadır. Yolsuzluk aktiviteleri için arz-talep dengesini caydırıcı önlemler alınması hükümetlerin yolsuzlukla mücadelesini etkilemektedir. Bireysel düzeyde ve kamu düzeyinde yolsuzluğu azaltacak yasaların uygulanması arzu edilmektedir. Hükümetin yolsuzluğa eğilimi ekonomik kriz zamanlarında artmaktadır. Büyük boyutlu hükümetlerin ekonomik kriz haline girmesi, ekonomide yolsuzluğun önemli seviyelere ulaşmasına sebep olmaktadır (Goel ve Michael, 1998). Rekabetli pazarda alıcılar ve satıcılar arasındaki rekabet oranı ekonomik teoride en yaygın konudur. Rekabet eksikliği yüksek seviyede yolsuzluk yaratır. Ama hükümet pazara müdahale edip monopoli oluşturabilir. Hükümet monopolisi pazarda rekabet eksikliği oluşturur ki bu da, kamuya yolsuzlukta kabul etmesi için bir fırsat sunar. Yolsuzluk güçten doğar ve bu gücün oluşmasına yolsuzlukta izin veren hükümet yetkilileri sebep olur. Yolsuzluğu ölçen bir diğer yön de arz yüzüdür.

Yolsuzluğun sebeplerinin bulunmasında birden fazla teori vardır. Çünkü ekonomi; arz yönetimi politikası ve talebin müdahale yapısından oluşmaktadır. Tanzi (1998) ve Banerjee'nin (1997) teorileri birleştirilirse teoriler kültürel farklılığın varlığını ve ekonomik gelişimi kapsayabilir ve arz-talep yönetimini oluşturan asıl problem ortaya çıkar. Arz-talep dengesinde arz yüzü asıl sorun iken talep yüzü ticari aktivitelerle alakalıdır. Talep yüzü hükümet müdahalesi altında toplumun ekonomik bozulmasını açıklamaktadır. Hükümet bir taraftan devlet desteğini, maaşları, ekonomik ürünleri ve başka ayrıcalıkları hibe ederken diğer taraftan da vergilendirme ve başka benzeri kaynaklara yüklenmektedir. Ancak bu senaryoda yolsuzluğa açık bir kapı bırakılabilir. Hükümetin sorumlulukları hükümet bireyleri tarafından oluşturulur ve kendi gelirlerini

maksimuma çıkarmak için kişisel avantajlar edinebilirler ve bundan dolayı da yolsuzluğu desteklemiş olurlar. Bu ticari aktivite arayışları, toplumda yolsuzluğu oluşturur. Oysa bu ticari aktivite arayışları toplumda negatif veya pozitif role sahiptir. Ticaret yapan az sayıdaki firmalar arasındaki rekabet daha çok kar sağlar. Yolsuzluğu engellemek için kamu sektörüne daha çok değer verilmelidir. Borsadaki yolsuzluk en büyük yolsuzluklardandır çünkü doğrudan ajanlar sayesinde gelişmektedir. Büyük yolsuzluklar da rekabet seviyesi üzerinden hem talep hem de arz tarafını içerir.

1.7. YOLSUZUK ve HÜKÜMET

Banerjee (1997) hükümet yetkililerinin yolsuzluk oranı, kırmızı band ve teşviklerin yetersizliği ile bağlantılı olduğunu bulmuştur. Yolsuzluk oranı, hükümetin rekabetçi pazar üzerindeki müdahalesi ve asıl ajan problemine dayanmaktadır. Mauro (1997) yolsuzluğa ticari aktivite arayışlarının sebep olduğunu açıklamaktadır. Bu ticari aktivite arayışları belirli kurumlara hükümet müdahalesi, hükümetin kamoyuna para yardımı, fiyat kontrolü, çoklu döviz sistemi, yabancı döviz tahsisi, sivil sektörde ücret ayrımcılığı, kişi başına düşük GSYİH ve doğal kaynak bağından kaynaklanmaktadır.

Bütün bu ticari aktivite arayışları ekonomilerde yolsuzluğa neden olmaktadır. Kaynakların bir şahıstan başka bir şahsa tahsisi ve transferi yolsuzluğa neden olur. Kaynakların transferi pazarlarda sorun yaratır ve yolsuzluğu bastırmak için hükümetin müdahale etmesi zorunlu hale gelir. Ama en iyi seviyede hükümet müdahalesi, ülkeler arası gelir grubunun monoton olmayan davranışına sebep olur. Bu durumda yüksek düzeyde yolsuzluk oluşturan pazarlara hükümetin müdahalesi kaçınılmaz olur (Acemoğlu ve Theirry, 2000). Yolsuzluk hükümet kapasitesinde bir bozulmadır ve ekonomik büyüme ve gelişme için kötü bir faktör olan ekonomik bölünmeyi artırır. Yolsuzluğu savunanların deyimi “tekerlekleri yağlayın” iken yolsuzluğun karşıtları daha çok “tekerlekleri kumla” deyimini kullanırlar.

Hükümet gücünü kötüye kullanarak bankacılık sistemini bozmak suretiyle büyük yolsuzluklara zemin hazırlar, büyük yolsuzluk ile bankacılık kurumları bozulur ve gücü kötüye kullanma ortaya çıkar. Balderdash sisteminde, hükümet yasa dışı şekilde para basımı yoluyla mali düzenlemede kesintiler yapmaktadır. Bu sistemdeki yolsuzluklar finansal dalgalanmalara ve paniğe sebep olarak iktisadi büyüme azaltmaktadır. Bu

düzen için politika, yeni bir hükümet müdahalesini engellemek ve finansal kurumlarda büyük yolsuzluklar oluşmasını engellemek için hükümetin gücünü telafi etmek zorundadır. Amerikan hükümeti, 2015 yılında aşırı yolsuzluk sebebiyle büyük şirketler için yasalar ve sorumlu bankalar oluşturmuştur.

Ekonomideki kötü düzenlemeyi ve hükümet görevlilerinin rahatsız etmesini dışsal faktör gibi alırsak yolsuzluğun ekonomik büyüme ve gelişmeyi engellediğini söyleyebiliriz. “Tekerekleri yağla” deyimini savunanlar toplumda etkili olan politik ve bürokratik seviyede ekonomik tedbirleri reddederler. Dolayısıyla bürokratlara yolsuzluk verilmesi ve “tekerlekleri yağla” deyimini savunanların bürokratik etkisinin azaltması dezavantajlıdır (Kaufman ve Üei, 2000). Bürokratlara daha çok yolsuzluk veren firmaların zamanı planlama durumları ve dolayısıyla sermaye değerleri yüksek olur. “Tekerekleri yağla” düşüncesi genel denklik modeli üzerinden yolsuzluk ayıklayan bürokratin, içsel şekilde düzenlemeye etki eden içsel büyüme modelidir (Kaufman ve Üei, 2000). Kaufman ve Üei (2000) resmilere daha çok yolsuzluk veren şirketlerin bürokrasiye çok fazla zaman harcadıklarını da açıklamışlardır. Zamanı planlama ile birlikte bir de yüksek sermaye değeri var ki o da şirketlerin hükümet görevlilerine yolsuzluk vermelerine neden olur. Normal teorik gerekçeye göre yolsuzluk veren şirketler bürokratlarla daha çok zaman geçirmekle birlikte düşük sermaye değeri ve ucuz kredi imkanlarının olması gerekmektedir. Gerçekte ise tam tersi söz konusudur ve yolsuzluk veren şirketlerin yüksek sermaye değeri vardır ve dolayısıyla bürokratlarla daha fazla zaman harcamaları gerekmektedir.

Yolsuzluğun ekonomik gelişmeyi engelleyen bazı faktörleri vardır. Yolsuzluk, hükümet harcamalarının indirgenmesini içeren ve hükümet için olumlu düşünme ortaya koyan ekonomide vergi dayatmasını engellemektedir. Yolsuzluk ekonomik büyüme ve gelişmeyi engelleyen politik düzeyde bir problemdir. Ekonomik verimliliği artırmak yolsuzluk yoluyla sağlanmaktadır. Suçlular yasaları ihlal eder ve bu nedenle cezalandırılır ve pazar değerlerine uygun olan miktarı ödemek zorunda bırakılırlar. Bu suçlular mahkumiyetten kaçmak için vermeleri gereken miktarın üstünü teklit edebilirler. Etkili uygulama yasalar ihlal edilmişse cezaların sayısına bağlıdır. Yasaların etkili uygulaması, ekonomik refahı geliştirilebilir (Becker ve George, 1974).

Barreto (2000) yolsuzluğun ekonomiye nötr etkisi olduğunu açıklamıştır. Yolsuzluğun işsel faktör olduğunu, toplum ve özel ajanlar arasındaki yolsuzluğun ne verimliliği arttırdığı ne de eksittiğini ifade etmiştir. Ayrıca yolsuzluğun ekonomik büyümeyi, gelir ve tüketim seviyesini etkilediğini ifade etmiştir. Çoğu bilim insanına göre, yolsuzluk ahlaka ve ekonomik sebeplere dayanan kötü bir yoldur. Alam (1989) yolsuzluğun fonksiyonel teorisine dair hiç bir sağlam kanıt olmadığı için bu teoriyi red eder. Dağıtım etkinliği, sermaye formasyonunun tanıtımı ve kamu çalışma programları için ikame, yolsuzluk için çıkarlar veren faktörlerdir. Ancak bu üç faktör az gelişmiş ülkelerde yeterli kanıt sunmamaktadır.

Yolsuzluk ekonomi için kötüdür çünkü yolsuzluk ekonomide yatırım aktivitelerini etkilemektedir. Yolsuzluk yabancıların doğrudan yatırımını azaltır (FDİ) ve ortak girişim artımı üzerinden yatırımın yapısını değiştirir. Ancak yabancı yardımların azalması hakkında hiç bir kanıt yoktur. Özel akım fonları yolsuzluk ve yolsuzluk için resmi akımalardan daha çekicidir. Yolsuzluk kötü fenomenle ilişkili olduğu için yolsuzluk değerini içerir ve mal ve servis ücretini yükselten vergi yükü gibi hareket eder. Vergide yolsuzluğun artması, yabancıların doğrudan yatırımını kısıtlar (Wei, 2000). Yolsuzluk yabancıların doğrudan yatırımını kısıtlar ve ortak girişimi arttırır. Yolsuzluk, hükümet görevlilerini daha az saydamlaştırır ve yerel hükümetin değerini arttırır. Yolsuzluk yabancı sermayenin etkili şekilde korunmasını ve soyut mülkü azaltır (Smarzynska ve Wei, 2000). Bazı çalışmalar yabancıların doğrudan yatırımıyla yolsuzluğun bir ilişkisinin olmadığını gösterir. Yolsuzluk, yolsuzluğu etkilemez. Çok fazla yolsuzluk alan ülkeler daha az yolsuzluk yapmazlar.

Eleştirmenler yabancı yardıma ekonomik alanda katkıda bulunmaz ancak verimsiz kamu tüketimini arttırır. Çok milletli şirketler, kuruluşlar ve maddi yardım sağlayan kurumlar yardım etkinlikleri ile yolsuzluğu birlikte değerlendirmezler. Böylece yardımın FDİ ile böyle bir ilişkisi olmaz. İyi yönetim, ekonomik büyüme ve gelişme için en önemli elemanlardan biridir (Alesina & Beatrice, 1999). Ekonomik analizler için yapılan yatırımlar süresince yolsuzluk ve anti-yolsuzluk ekonomik performansı ölçülebilirken, yatırım kanalı üzerinden yolsuzlukla ekonomik büyüme arasındaki doğrudan bağlantıyı belirlemek zordur. Yolsuzluk rakabet, girişimcilik, hükümet etkinliği, işçi pazarı kanalı ve sermaye formasyonu boyunca insan sermayesi üzerinde önemli ve negatif bir etkiye sahiptir. Yolsuzluğun sağlık, çevre, güvenlik ve gelir

dağılımı gibi kamuoyuna etkileri olan başka faktörleri de vardır. Yasa kurucuları özellikle profesyonel kazanç sağlamak için toplumu ağır etkileyen yolsuzluğun ölçümü üzerine odaklanmışlardır. Yolsuzluk ile ülke üretim performansı seviyesi arasında negatif bir ilişki vardır. Yasa işleyişi, hükümet etkiliği ve düzenleme kalitesinden dolayı yolsuzluk, toplumun üretim seviyesi ile doğrudan ilişkilidir. Gelir dağılımı ve uzun dönem strateji kalitesi üzerinden bağlantılı olabilecek refah ölçüsü terimlerinde, yolsuzluğun toplumsal ücreti vardır. Yolsuzluğun ekonomik büyüme üzerine negatif yönde etki ettiği teorik olarak kabul edilebilir. Yolsuzluğun ekonomik büyümeye negatif etkisinin sebebi olarak asal büyüme oranı üzerinden ekonominin üretim kaynaklarının elverişsiz dağılımı gösterilebilir. Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler için ekonomik büyüme üzerinde yolsuzluğun birkaç aşaması vardır. İlk olarak o ülkenin ekonomik durumu kötü bir hale gelir ve sonra da gelişmenin belli seviyelerine ulaştırılır (Gray ve Daniel, 1998).

Yolsuzluk tüm kurumsal çevrede ekonomik büyümeyi kısıtlar ancak yolsuzluk gelirleri ülkenin ekonomik sabitliğine etki etmez. Yolsuzluk, geliri yükselttiği için ekonomik büyümeye yardım edebilir ve rekabetçi ortam yaratabilir. Gelişimci iktisatçılara göre, yolsuzluğun ekonomik büyümeye zararlı olan kapitalist ekonomisi karşılaştırıldığında totaliter yaklaşımla yolsuzluğun daha az şiddetli olması mümkündür. Kısıtlı yolsuzluk, ekonomide kaynakların elverişsiz dağılımını düzeltebilir (Braguinsky, 1996). Yolsuzluğu frenlemek için hükümet yetkililerinin, pazar oyuncularını ve merkezi bürokrasiyi teşkil eden oyun kuramı yaklaşımına ihtiyacı vardır. Yolsuzluğun, vergilendirmeden daha çok bozucu etkisi olduğu aşıkardır. Sanayileşmiş ülkelerde yolsuzluğun kontrol edilmesi mümkün olabilir. Politik iyilikleri yolsuzluk vererek ve ekonomi üzerinde özel avantaj elde eden kira-arayanlar “Tullock Paradox” unda şeklinde ifade edilirler (Bardhan, 1997). Zengin ülkeler günlük hayatlarında, yolsuzluk aktivitelerinden daha az talep gördüğü halde fakir ülkeler yolsuzluğa saplanmış durumdadırlar. Hükümet faktörü nedeniyle yolsuzluk ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki sıradandır. Politik yolsuzluğun uzun dönemde artması ve yatırım sermayesi kaçınılmazdır. Yolsuzluk tamamen yatırım ve rakabet ile içsel üretime sahip olan politik sermaye yatırıma bağlıdır. Hükümet, ekonomi üzerinde özel avantaj elde etmek için özel ekonomik ajan ile dışsal davranabilmektedir (Ehrlich ve Francis, 1999).

1936`daki büyük depresyondan ve 1971`de petrol krizinden sonra, bütün dünya ekonomik büyüme ve gelişmeyi sağlamak için daha iyi tahmin yasaları, iyi hükümet ve hukuk kuralı koymakla ekonomik politikayı dengelemeye odaklanmıştır. ABD iyi derecede ekonomik politikayı sürdürmekte çok önemli rol oynamıştır. 1977`de ABD yolsuzlukla mücadele hakkında çözümü kabul etmiştir. “Yabancı Yolsuzluk Uygulama Yasası” (FCPA) Amerikan firmaları yabancı hükümetlere yolsuzluk vermeyi denediklerinde en ağır şekilde cezalandırılacakları yasal olarak yazılmıştır. Bundan sonra da OECD ve İMF desteği ile ticari aktivitelerde yolsuzluk uygulamalarını frenlemeyi kabul etmiştir. Literatürde yolsuzluğun kişisel avantajlar için kullanılan talep yüzü hakkında tartışılmakta fakat ticari aktivitelerle ilişkili olan arz yüzüne daha az dikkat çekilmekteydi. Bazı çalışmalarda pazar liberalleşmesi ve özelleştirmenin geçiş ekonomisinde yolsuzluk seviyesinin arttırdığına dair fikir birliği vardır. Ancak ticaret açıklığı ve ürün rekabeti geçişi ekonomide yolsuzluk düzeyini azaltmaktadır. (Ades ve Rafael, 1997).

“Yabancı Yolsuzluk Uygulama Yasası” (FCPA) toplumda kanuni noktaları sağlamamakta ve bu nedenle ortadan kaldırılması gerekli bir hale gelmekteydi.. Bu, küresel seviyede tehdidi arttırmakta ve ekonomik uyumu azaltmaktadır (Hines, 1995). FCPA nın ekonomik toplumda yasal uygulaması olmadığı için politika yapısında tamamen kusurludur.

1.8. LİTERATÜR ÖZET TABLOSU

Tablo 1.1. Litaretür Özet Tablosu

No	Yazar	Dönem	Ülke	Metodoloji	Sonuç
1	(Farooq, Shahbaz, Arouri, & Teulon, 2013)	1987-2009	Pakistan	Yapısal Mola Birimi Kök Testi, VECM Granger Nedensellik Testi, ARDL sınırlar Testi	Finansal gelişim ve ticaret açıklığı ekonomik büyümeyi arttırken yolsuzluk Pakistan için ekonomik büyümeyi engelliyor.
2	(Saha & Gounder, 2013)	1995-2010	Gelişmekte olan Ülkeler	Polinam Gerileme	Gelişmekte olan ülkeler arasında, yolsuzluğun büyüme oranı ile gelişmişliğin arasında negatif bir ilişki vardır.
3	(Osipian, 2012)	Teorik Gerekçe	Rusya	Teorik Gerekçe	Yüksek eğitim seviyesinde olan yolsuzluk uzun dönem üretim faktörüne zarar veriyor.
4	(Osipian, 2009)	Teorik Gerekçe	Ukrayna	Teorik Gerekçe	Yolsuzluk eşitsizliği arttırıyor ve ekonomik büyümeyi engelliyor
5	(Blackburn, Bose, & Haque, 2006)	Genel perspektif	Genel Perspektif	Çakışan üretim modeli	Yolsuzluk genellikle toplum ve özel ajanların anayasa iradesine karşı çalışma teşviklerinden doğuyor. Örtüşen jenerasyon modeli yolsuzlukla ekonomik gelişim arasında negatif ilişki olduğunu gösteriyor.
6	(Ehrlich & Lui, 1999)	Teorik Perspektif	Teorik perspektif	İçsel büyüme modeli	Yolsuzluk ve kişi başına düşen gelir düzeyi, gelişimin farklı aşamaları karşısında negatif bağımlıdır. Yolsuzluk seviyesi bürokratik giriş seviyesine bağlıdır. Bu çalışmanın başlıca buluşları yolsuzlukla ekonomik gelişimin doğrusal olmayan negatif ilişki olduğudur.
7	(Piplica & Čovo, 2011)	1999-2009	Hırvatistan	Çoklu regresyon modeli	Hırvatistan için yolsuzlukla ekonomik büyüme arasında negatif ilişki vardır.

Tablo 1.1. (Devam)

8	(Blackburn & Powell, 2011)	Teorik perspektive	Teorik perspektif	Sikke vergisi	Vergilerin ihtilası hükümetin kendi harcamalarını finanse etmek için sikke vergisine güvenmeye götürüyor.
9	(Brempong, 2002)	1990-2001	Afrika ülkeleri	Dinamik Panel Tahmini	Yolsuzluk fiziksel sermaye üzerinden direk ve dolay yolla etkileyerek ekonominin büyümesini azaltıyor. Yolsuzluktaki artış gelir eşitsizliği ile pozitif ilişkilidir.
10	(Apergis, Dincer, & Payne, 2010)	1980-2004	ABD	Eş-bütünleşme Paneli, Hata düzeltme modeli	Yolsuzluk uzun dönem içerisinde gelir eşitsizliği ile pozitif ilişkilidir. Yolsuzluk gerçek kişi başına gelir, eğitim ve sendikalaşma oranı ile negatif ilişkilidir.
11	(Brempong & Gyimah-Brempong, 2006)	1984-2005	Afrika ülkeleri, OECD, Asya ülkeleri, Latin Amerika	Dinamik Panel tahmini	Afrika ülkelerindeki yolsuzluk büyümesi OECD ve Asya ülkelerindekinden daha yüksektir. Yolsuzlukta azalma ekonomik büyümeyi artırıyor.
12	(Gupta, Davoodi, & Terme, 2002)	1990-2000	Afrika Ülkeleri	Dayanıklı Regresyon	Yolsuzlukta bir standart sapmanın artışı gelir eşitsizliğini Gini Katsayısını 11 puan artırıp ekonomik büyümeyi 5 puan azaltıyor.
13	(Mendez & Sepulveda, 2006)	1960-2000	Ülke boyunca kanıt	Panel sabit Etki modeli	Ekonomik büyüme ve yolsuzluk arasında hiç bir monoton ilişki yoktur.
14	(Evrensel, 2010)	1990-2000	121 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke kesiti	Dinamik OLS	Yüksek kotrollü yolsuzluk, kamulaştırma riski kontrolü, hükümet etkililiği ve hükümet tüketimi büyüme uçuculuğunu azaltıyor.
15	(Monte & Papagni, 2001)	1981-1985	İtalya	2SLS, Dinamik Veri Paneli	İtalya için yolsuzluk ekonomik büyüme ile negatif ilişkilidir.

Tablo 1.1. (Devam)

16	(Swaleheen, 2012)	1998-2010	ABD	GMM Tahmini	Geçmişte yolsuzluğun azalması gelecek için ekonomik büyümeyi gerçekten övüyor
17	(Saha, Gounder, & Su, 2009)	1995-2004	Ülke çapında analizler	Panel tahmini, Sabit Etki modeli	Ekonomik özgürlük ve demokrasi yolsuzluk düzeyini azaltıyor.
18	(DONG & TORGLER, 2013)	1998-2007	Çin	Toplanmış OLS tahmini, Sabit etki tahmini, 2SLS	Mali sorumluluğun dağıtılması yolsuzluk oranını azaltıyor. Çin için yolsuzlukla ekonomik gelişim arasında pozitif bir ilişki vardır.
19	(Larsson, 2006)	Teorik Çalışma	Rusya, Çin	Karşılaştırmalı üstünlük, Devlet geçişi	Yolsuzluk ekonomik performans için kötüdür. Rusya yolsuzluktan dolayı aşağıdaki sebeplerden dolayı ağır cezalandırılmıştır: Karşılaştırmalı üstünlük, Yolsuzluk örgütü ve kira doğası
20	(Brempong, 2002)	1993-1999	21 Afrika ülkesi	Dinamik Panel Tahmini, OLS	Yolsuzluk fiziksel sermaye yatırımının azalması üzerinden doğrudan ve dolaylı yolla ekonomik büyümeyi azaltıyor. Yolsuzluğun gelir eşitsizliği ile pozitif ilişkisi vardır.
21	(Brempong & Camacho, 2006)	1980-1998	OECD ve Asya Ülkeleri, Afrika ülkeleri ve Latin Amerika	Sağlam Panel	Yolsuzluk, Asya ve OECD ülkelerinden daha Afrika ülkelerine üzerinde önemli etkiye sahiptir. Gelir eşitsizliği Asya ve OECD daha Afrika ülkeleri ve Latin Amerika'da daha yüksektir.
22	(Guetat, 2006)	1960-2000	MENA ülkeleri	Bölgesel kuklaları Global yakınlık regresyon	Yolsuzluk fiziksel sermaye yoluyla ekonomik büyümeye dolaylı etkileri. Ancak, güçlü kurumsal performans yolsuzluk canlılığını azaltabilir.
23	(Buehn & Schneider, 2012)	2000-2005	51 gelişmekte olan ülkeler	Yapısal Eşitlik Modeli	Kayıt dışı ekonomi ve yolsuzluk arasında pozitif bir ilişki vardır.

Tablo 1.1. (Devam)

24	(Goudie ve Stasavage, 1998)	Teorik Çalışma	Nijerya, Angola	Asıl ajan teorisi	Yolsuzluk genellikle Nijerya ve Angola gibi doğal kaynağa sahip ülkelerde vardır. Ancak, uluslararası düzeyde yolsuzluk at çıkarmadan bu sorunu çözemez.
25	(Shao, Ivanov, Podobnik, & Stanley, 2007)	2000-2004	153 ülke	Panel Dinamik Tahmin	Uzun dönemde yolsuzlukla ekonomik büyüme arasında negatif ilişki vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

YOLSUZLUK ÜZERİNE MATEMATİKSEL BİR MODEL DENEMESİ

2.1. MATEMATİKSEL MODEL

Bu bölümde gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeler arasında yolsuzluk ve ekonomik büyüme arasındaki bağıntıyı bulmak için simulasyon sistemini kullanacağız. Yolsuzluğu X_t ve ekonomik büyümeyi Y_t dersek,

Eşanlı bir denklem sisteminden;

$$CPI' = aGDP_t + bY_t \quad (1)$$

$$GDP' = cCPI_t + dY_t \quad (2)$$

Yukarıdaki ifadeleri bir matrix sistemi içerisinde çözümüne bakarsak, aşağıdaki durumu elde ederiz;

$$\begin{pmatrix} X_t \\ Y_t \end{pmatrix}' = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \begin{pmatrix} X_t \\ Y_t \end{pmatrix} \quad (3)$$

Bu differansiyel denklemi çözmek için deneme metodunu uygulayalım;

$$\begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} e^{\lambda t} \text{tisi} \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} \lambda = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} \text{ ifadesi ile de\u0131tirerek,}$$

Sistemin homojen çözümünü elde ederiz;

$$\begin{bmatrix} a - \lambda & b \\ c & d - \lambda \end{bmatrix} \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} = 0 \quad (4)$$

Yukarıdaki denklem non-trivially çözülebilir olur, fakat denklemin determinanı;

$$\begin{vmatrix} a - \lambda & b \\ c & d - \lambda \end{vmatrix} = 0.$$

olur. Determinanı aşağıdaki gibi çözebiliriz;

$$\lambda^2 - (a + d)\lambda + ad - bc = 0 \quad (5)$$

Bu denklem, yukarıdaki determinantlar için genel denklemdir. Biz özgün denklemi şöyle gösterebiliriz $\lambda^2 - (\text{trace})\lambda + \text{determinant} = 0$.

Her λ değeri için, farklı Eigen vektörü alınır. Alınan ayrı Eigen değerleri ve genel çözüm;

$$\begin{bmatrix} a - \lambda & b \\ c & d - \lambda \end{bmatrix} \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \end{pmatrix} = 0 \rightarrow \begin{pmatrix} X_t \\ Y_t \end{pmatrix} = c_1 \begin{pmatrix} a_{11} \\ a_{12} \end{pmatrix} e^{\lambda_1 t} + c_2 \begin{pmatrix} a_{11} \\ a_{12} \end{pmatrix} e^{\lambda_2 t} \quad (6)$$

Biz denklem sistemlerini aşağıdaki yollarla açıklayabiliriz;

$\begin{pmatrix} X_t \\ Y_t \end{pmatrix} = \bar{X}$; $\bar{X}' = A\bar{X}$ ifadesi $\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} = A$ şeklinde ifade edilebilir. Differansiyel denklem için deneme çözümü kullanmakla $\vec{a}e^{\lambda t} = \bar{X}$ olur. Denklemi şununla $A\vec{a}e^{\lambda t} = \lambda\vec{a}e^{\lambda t}$ sadeleştirerek çözebiliriz. Sonunda aşağıdaki denklemi elde ederiz $A\vec{a} = \lambda\vec{a}$

Denklemi $A\vec{a} = \lambda\vec{a}$ ($A - \lambda I$) $\vec{a} = 0$ ile ispat edebiliriz. Çünkü $A\vec{a} = \lambda\vec{a}$ ve I benzerlik denklemdir. ($A - \lambda I$) = 0 ise son özgül denklemimizdir.

2.2. ANALITİK ÇERÇEVE ve SADE GENEL FAKTÖR VERİMLİLİK MODELİ

Ekonomik büyümeyi yolsuzluk bağlamında araştırmak için aşağıdaki toplam üretim faktörü modeli giriş ve çıkış için birleştirilmiştir; $Y = Tf(K, L)$ Y- ekonominin verimidir, K ve L sırasıyla sermaye ve emektir. T emek ve sermaye stokları için toplam üretim faktörünü belirtiyor. Giriş, çıkış modelinin toplam differansiyelini alarak aşağıdaki denklemi elde ederiz;

$$dY = f dT + T \left(\frac{\partial f}{\partial K} dK + \frac{\partial f}{\partial L} dL \right) \quad (7)$$

7. denklemindeki Y'ye bölerek biz Solow büyüme modelinde önerilene benzer denklem elde ederiz;

$$\frac{dY}{Y} = f \frac{dT}{T} + T \left(\frac{\partial f}{\partial K} \frac{dK}{Y} + \frac{\partial f}{\partial L} \frac{dL}{L} \right) \quad (8)$$

8. denklemde bizim iki tür etkenimiz var. Biri sermaye büyümesi oranı ve emek verimliliği oranına bağlı olan toplam üretim faktörü etkeni, diğer etken ise teknolojik etkindir. Üretim faktörü için yer değiştirmenin sabit esnekliğini aşağıdaki tavrıla düşünebiliriz.

$$Y = [\gamma\{\alpha K^{-\rho} + \beta L^{-\rho}\}]^{-\frac{1}{\rho}} \quad (9)$$

9. denklem, teknik değişimlerde marjinal oran değişmeleri nedeniyle faktör üretiminde yüzde değişmelerine uyumu ile yer değiştirme esnekliğini açıklar. Bununla, faktör verimliliğini onların esneklikte toplam faktör verimliliğini açıklayan ρ gibi sermaye ve emek tartışmasına uyumu ile açabiliriz. Sermaye ve emek arasındaki yerdeğişme esnekliğini şöyle açıklayabiliriz;

$$\sigma = - \frac{d \ln \left(\frac{L}{K} \right)}{\frac{\partial f / \partial L}{\partial f / \partial K}} \quad (10)$$

Burada, $\partial f / \partial L$ ve $\partial f / \partial K$ üretim fonksiyonunda yerdeğişmenin deterministik homojen sabit esnekliğini oluşturuyor. ρ sırasıyla emek ve sermaye stoklarının dağılım parametresidir. Bazı belirli durumlardan, farklı üretim fonksiyonunu elde ederiz. Örneğin $\rho \rightarrow 0$ Cobb-Douglas üretim fonksiyonunu verir. Biz analizlerimizi üretim fonksiyonunu gerçek değişimleri ile genişletebilir ve bizim ihtiyacımıza uygun özel üretim fonksiyonu elde edebiliriz. Levin ve Renel (1992) ekonomik büyümeyi belirleyen 4 güçlü değişkeni açıklamışlardır. Bu değişkenler; GSYİH'ye yatırım, nüfus artım oranı, kişi başına gerçek GSYİH'nin ilk düzeyi ve insan kapitali için vekaletnamedir. Son ikisi ekonomik gelişim elemanı iken, büyüme elemanı ile hüküm süren ilk iki elemanı kolayca çıkarabiliriz. Levin ve Renel'in (1992) başlangıç raporuna dayanarak biz verimlilik oranını aşağıdaki gibi yazabiliriz;

$$\gamma = f(\text{Yolsuzluk}, \text{Kişi Başına ilk GSYİH}, \text{Beşeri Sermaye}) \quad (11)$$

11. denklemde içsel büyüme esas alınarak ülkeler arasındaki bilgi boşluğu nedeniyle yakınsama eğilimine göre beklenen kişi başına ilk GSYİH değeri eksidir. Teknolojinin imitasyon prosesini kullanmasını benimsemekle verimliliği arttırmak nedeniyle insan sermayesi ülkeler arasında büyük bilgi boşluğu ile etkili rol oynayabilir (Barro, Mankiw ve Martin, 1995). Benhabib ve Spiegel (1994) der ki; "insan sermayesi emek gücünün öğrenmeye, yüksek oranlı verimlilik artışı altında yeni teknoloji üretimi ve kullanılmasına yönettiği gibi Büyüme Faktörü Verimliliğine de pozitif etkiler". Bundan sonra, yolsuzluk ile verimliliğin ve ekonomik büyümenin transmisyon kanallarını değerlendirilecektir.

İlk kanal, yolsuzluğun özel yatırım paylaşımı ile negatif bağlantılı olan yatırım kanalıdır. Bundan dolayı ekonomik büyüme ve verimliliği azalır (Mauro, 1995). GSYİH büyümesinin dolaylı olarak dönüşleri yolsuzlukla bağlı olan yatırım paylaşımına bağlıdır. Aşağıdaki denklemlerle yolsuzluk ve ekonomik büyümesinin düzeyini ayrıştırabiliriz:

$$\frac{dGDP \text{ büyüme}}{dyolsuzluk} = \frac{\partial GSYİH \text{ Büyüme}}{\partial Yolsuzluk} + \left(\frac{\partial GSYİH \text{ Büyüme}}{\partial Yatırım} \frac{\partial Yatırım}{\partial Yolsuzluk} \right) \quad (12)$$

İkinci kanal ise insan kapitali ve yolsuzluk arasındaki ilişkiyi gösteren insan sermayesi kanalıdır. Murphy, Shleifer & Vishny (1993), üretim verimliliğinin artması yoluyla gelişimsel büyümenin sağlanacağı ve yolsuzluğun azalacağını rapor etmişlerdir.

İnsan sermayesi =

$$\alpha_0 yolsuzluk + \alpha_2 \text{özel yatırım oranı} + \text{Gastilin Siyasi Hakkı Endeksi} + \alpha_4 \text{Nüfus artım oranı} \quad (13)$$

Dördüncü kanal ise sabitlik kanalıdır. Ekonomik teori, sosyal-siyasi sabitsizlik ve gelir eşitsizliği arasında pozitif ortaklık olduğunu gösterir. Bu durum, düşük gelirli gruplara maddi fayda elde etmek için illegal ve şiddet içerikli aktiviteler yapmaya ayrıcalık vermektedir. Bu, durum ekonomik büyüme ve yatırım aktivitelerini azaltan ekonomik dengesizliğe götürür ((Alesina & Perotti, 1996); (Mao, 2000)). Yolsuzluk gelir eşitsizliğine sebep olur, üretim aktivitelerini azaltır ve bundan dolayı ticari aktiviteleri daha çekici hale getirir. Böylece, gelir eşitsizliği kamuoyunda psikolojik hüsrana yaratır ve ekonomik büyüme, yatırım ve işçiliği azaltır (Murphy, Shleifer & Vishny, 1993).

Politik dengesizlik =

$$\alpha_0 Yolsuzluk + \alpha_2 \text{Özel yatırım oranı} + \alpha_3 \text{Gastilin Siyasi Hakkı Endeksi} + \alpha_4 \text{Nüfus artım oranı} \quad (14)$$

Aşağıdaki kanal ekonomik ve ekonometrik teoride önyargı sonuçlarını değerlendirmektedir. İnsan sermayesini, politik kararsızlığı ve yatırım kanalını ticareti önleyebilmemiz için bozukluklukla birleştirmemiz makuldür. Ayrışma kanalı aşağıdaki yöntemle gösterilebilir:

$$\frac{dGDP \text{ büyüme}}{dyolsuzluk} = \frac{\partial GSYİH \text{ Büyüme}}{\partial Yolsuzluk} + \sum_{Toplam} \left(\frac{\partial GSYİH \text{ Büyüme}}{\partial Toplam} \frac{\partial Toplam}{\partial Yolsuzluk} \right) \quad (15)$$

15. denklemden “toplama” özel yatırım, politik kararsızlık ve insan sermayesi oranını göstermektedir.

Dünya nüfusunun etnik-dil bileşiminin tasvirini sunmak için Taylor ve Hudson (1972) tarafından sunulmuş etnik-dil kesir analizi değişkeni aşağıdaki yöntemle birleştirilebilir.

$$ELF = 1 - \sum_{i=1}^l \left(\frac{n_i}{N} \right)^2, \quad i = 1, \dots, l, \quad (16)$$

Denklem 16, etnik-dil oran analizinde grupları gösteren n_i içerir. l belirli ülkede yaşayan etnik-dil gruplarının sayısını gösterir. ELF basitçe seçilmiş iki kişinin aynı etnik gruba ait olmadığı olasılığını gösterir. ELF kurumsal etkinliği ölçmeyen dışsal değişkendir ve ekonomik büyüme ile ilişkisi yoktur. Önceki çalışmalar Kunieda ve Shibata (2011) tarafından önerilen ekonomik büyüme modellerine dayanmaktaydı, fakat bu modeller yolsuzluk düzeyini içermemektedir. Kanuida, Okada ve Shibata (2014), modeli, yolsuzluğa bulaşmış bürokrasi düzeyini ve genel nesilde yolsuzluk düzeyini ekleyerek genişlettiler. Kanuida, Okada ve Shibata (2014) tarafından kullanılan üretim fonksiyonu Cobb Douglas'ındı. Cobb-Douglas'ın üretim fonksiyonunun özel varsayımları ekonomik model altında şiddete uğramıştır. Bu da tamamen hatalı olan çarpımsal haldedir. Bu çalışmada işçi ve sermaye kesişmesi hakkında daha az kısıtlayıcı varsayımları olan yer değişiminin sabit elastikliği kullanılmıştır. Böylece toplam üretim Cobb-Douglas üretim fonksiyonundan daha etkili olacaktır. Çalışmada çakışan nesiller modeli (ÇNM) takip edilmiştir. ÇNM analizlerinin daha basit yapılması için bazı farklı varsayımlar verilmiştir. İlk varsayım şudur ki, iki dönem vardır ve her bir dönem genç ve yaşlı nesil olarak devam etmektedir. Genç nesil P_g ile gösterilmiş, t zaman döneminde doğmuş ve her iki dönemde yaşamıştır. Ben ayrıca $0 < \gamma < 1$ olduğu zaman iki dönem bürokratik nüfusun dinamiğini γP_g gibi tanıtlıyorum. γ analizlerimi daha basit yapmak için kullanılmıştır. Ben $[0 \rightarrow \infty)$ açıklamalı farklı zaman dönemini takip ediyorum. Her birey ikinci dönem tüketiminden faydasını elde ediyor C_{t+1} risk sınırı şu denklemlerle $u(C_{t+1}) = C_{t+1}$ verilmiştir. ÇNM modelinde tasarruf fonksiyonu birleştirilmemiştir çünkü tasarruf fonksiyonunu tanıtmak

analizi daha karışık hale getirmektedir. ÇNM modeli için bazı kolaylaştırıcı varsayımlar bulunmaktadır.

- Keynesian yaklaşımında t zamanında firmalar malları üretmekte ve işçiler maaş almaktadırlar.
- Hükümet, firmaların ürettiği malların satışından vergileri t+1 zamanında toplamaktadır.
- Keynesian ekonomik yaklaşımında birey akıllıdır, borç alma ve borç vermede kendi kararlarını vermektedir.
- Bentham ahlak prensibine göre hükümet her dönemde yolsuzluk, ödül ve ceza uygulamaları hakkında karar vermektedir.
- Keynesian prensibine göre birey ödünç para verdiği için ödülünü alıyor ve ödünç aldığı para için borcunu ödüyor.

Hükümetin seçim değişkenleri satış vergi oranı, yolsuzluk ve hükümet modelleri (Demokrasi, Cumhuriyet, Monarşi, Aristokrasi, Diktatörlük, Demokratik Cumhuriyet). Hükümet dönemin sonunda ekonomik kararları vermekte fakat genç ve yaşlı nesli her iki dönem için politik kararlara dahil etmemektedir. Hükümet kararlarını eski-giriş t dönemi ile t+1 dönemine dayanarak vermektedir. Varsayalım ki, malların ve servisin son üretimi işçi sınıfı ve sermayeden oluşturulmuştur. Ben üretim fonksiyonuna sermayeyi birleştiriyorum. Çünkü önceki Barro (1990) ve Futagami, Morita ve Shibata (1993) gibi çalışmalarda sermaye kullanılıyor. Biz ikame esnekliğini (CES) sabit kullanarak üretim fonksiyonunu kullanıyoruz.

$$Y_t = [\alpha(\gamma K_t)^{-\rho} + \beta(S_{gt}L_t)^{-\rho}]^{-\frac{1}{\rho}} \quad (17)$$

Burada: Y_t verimin düzeyi, γ teknolojik etkenin ölçüsü, K_t sermaye düzeyi, S_{gt} genç toplumun harcamaları, L_t ise işçi gücü verimidir. α ve β , 0 ile 1 arasındadır ve faktör payını belirtmektedir. ρ ise ikame esnekliğini vermektedir. Ayrıca CES literatürde bu yüzden eleştirilmektedir, teknolojik gelişimin γ işçi gücünün marjinal üretimi ve sermaye üzerinde hiç bir önemli etkisi bulunmamaktadır fakat CES hala çarpımsal fonksiyon formu farzedilen Cobb-Douglass üretim fonksiyonundan daha etkilidir. Hükümet, son tüketici malı ve servisi üreten firmaları net karları üzerinden vergilendirir.

$$\pi_t = (1 - \tau_t)Y_t - W_tL_t - P_tK_t \quad (18)$$

Denklem 18, sıradan bir şirketin net gelirini göstermektedir. Burada, τ_t nihai mal üzerindeki vergi oranı, W_t işçi gücünün maaş oranı ve P_t sermayenin değeridir. τ_t , yolsuzlukla elde edilen gözlenebilen ve gözlenemeyen vergileri içermektedir.

$$\tau_t = O\tau_t + \theta_t U O\tau_t \quad (19)$$

Denklem 19'da gözlemlenemeyen vergi oranları tamamen özel sektör tarafından taşınmıştır. τ_t 'de vergi oranının gözlemlenemeyen bileşeni kendi kaynaklarından devlete yolsuzluk veren θ_t parametresini içermektedir. Bundan dolayı $O\tilde{\tau}_t\theta_t Y_t$ yolsuzluk şeklinde olan vergilendirmenin gözlemlenemeyen bileşeni iken, $O\tilde{\tau}_t Y_t$ gözlemlenebilir gelir vergisi tahsilatıdır. Murphy, Shleifer ve Vishny (1993) çalışmalarında yolsuzluğa bulaşmış hükümetin ticari aktiviteler yapmak için şirketlere lisansları satmaları varsayımını ifade etmişlerdir. Siyasetçiler tarafından alınan yolsuzluk gözlemlenemeyen bileşen ve suistimal oranı olan θ_t gibi gösterilmiştir. Eğer oyun teorisi modeli uygulanırsa, hükümetin lider olarak kabul edilir ve firmalar verilen θ_t oranı ile takip edilerek bir stackelberg duopoly rekabeti oluşturulur.

$$P_t = \alpha(1 - \tau_t) \frac{Y_t}{\gamma} \quad (20)$$

$$W_t = \beta(1 - \tau_t) \frac{Y_t}{L_t} \quad (21)$$

Burada analizler, Nash Dengesi yaklaşımında rekabet edilen prisoner ikileminin oyun teorisi modelini dayatarak daha karmaşık hale getirilmiştir.

Tablo 2.1. Oyun Teorisi Modeli

		Oyuncu 1. (Hükümet)	
		Yolsuzluk	Yolsuzluk Olmayan
Oyuncu 2. (Kamu)	İşbirliği	$0, \theta_t$	$\overline{1 - \theta_t}, \overline{0}$
	İşbirliği Olmayan	$1 - \theta_t, 0$	$1 - \theta_t, 1 - \theta_t$

Yukarıdaki figürde, iki oyuncu hükümet ve şirketler kendi rekabet stratejilerinin seçimi olan suçlu ikilemesi seçilir. Burada ne yolsuzluğun ne de işbirliğinin hükümetin en iyi stratejisi olmayan Nash dengesini bulunmuştur. Hükümet ve şirketlerin yolsuzluk seçmemeleri ve parasal ödül çerçevesinde işbirliği yapmamaları rahatsızlık vericidir. Aksi halde başka davranış seçmek uygunsuz olur. Burada Cournot veya Bertrand düpol modeli yerine Stackelberg düpolü kullanılmıştır. Cournot düpol modelinde, iki şirket ekonomiyi yürütecek varsayılır ve her şirket diğer şirket verimini düzeltecek gibi davranmaktadır. Bu varsayım hükümetin diğer şirketlerden yolsuzluk alan ve yolsuzluk kapatan yasal beden olduğu sonucunu tutmamaktadır. Aynı durum firmaların verimlilik düzeyini gerçekleştirmek yerine fiyatları takip etmeleri Bertrand düpol modeli için de geçerlidir. Her iki tür düpol modeli burada tamamen kusurludur, böylece analizlerin daha basit tutulması için Stackelberg düpolünü tercih edilmiştir.

Tipik bir ekonomide her bireyin isteklerine tam uyumlu olan bütçe sınırlaması vardır. Birey gelir ve araçlarını maksimize etmek için ödünç alma oranını ϑ_t ödemek için pazar veya kurumdan borç para almayı seçmekte veya parasını bankaya yatırıp yıllık arttırılmış çıkar oranı ile parasını almakta veya sadece her dönem sonunda πB oranı ile sadece yıllığı elde edilmektedir. Bütçe sınırlama denklemi aşağıdaki şekilde gibidir:

$$I_t + M_t \leq B_t \quad (22)$$

Burada I_t projeye yatırılmak için seçilen yatırımdır, M_t negatif ve pozitiflerine karşılık gelen parasal kaynaktır. Pozitif para kaynağı, paranın borç vermek için kullanıldığını gösterirken, negatif para kaynağı finansal bir kurumdan borç para alındığını ve bu nedenle dönem sonunda çıkar yüzdesi ve sorumlu olduğu miktarı ödemeye sorumlu olduğunu göstermektedir. B_t ekonomik modelde bütçe sınırlarının ayrıntılarına inilmekte ve bazen maaş oranı gibi W_t belirtilmektedir. Bu modelde en basit varsayımlar yalnızca iki dönem için yapılmıştır. Burada para, ikinci dönemde fiziksel veya maddi sermaye kazanılan yatırım projesine yatırılmaktadır.

$$C_{t+1} \leq P_{t+1}\phi I_t + r_{t+1}M_{t+1} \quad (23)$$

İkinci dönemde önceden kazanılmış sermaye ϕI_t ile seçilir ve şirkete Stackelberg fiyatı P_{t+1} ile satılır. ϕ parametresi yatırım ile $t + 1$ döneminde üretim düzeyinin

verimlilik düzeyini gösterir. Eğer finansal kurumdan borç para alınıyorsa o zaman o faiz oranı r_{t+1} ile yanaşı $t + 1$ dönemindeki faiz oranı ile birge para miktarı ödenir ve aynı yazışma ilkesi esas miktarla kazandığı miktar borç verme oranına uygulanabilir. Tipik ekonomide her zaman ajan problemi mevcuttur böylece yatırımcılar farklı görüşlerle birge ekonomide borç alma sınırları ile yüzleşirler. Aşağıdaki yaklaşımda belirlenen çalışmalardan (Aghion, Howitt, & Mayer-Foulkes, 2005) alınan kredi sınırlaması seçilmiştir.

$$M_t \geq -\nu B_t \quad (24)$$

Burada $\nu \in (0, \infty]$ aralığında finansal sınırlama ölçülür ve birey finansal kurumlardan $\nu * B_t$ oranında ödünç para alabilir. OGM için mikro kuruluş (Aghion, Howitt, & Mayer-Foulkes, 2005) çalışmalarda izlendiği gibi projeye yatırımın negatif olmaması talep edilir.

$$I_t \geq 0 \quad (25)$$

Üretim düzeyi ϕ farklı bireyler arasında değişir, buradan değişmeyen $[0,1]$ aralığında değerlere sahip olduğu görülür. Ayrıca şöyle bir varsayım yapılabilir: birey genç yaşlarında kendi verimliliğini biliyor fakat başkalarının verimliliğinden habersizdir. Angeletos (2007) ϕ 'yi bütün dönem boyunca idiosinkratik verimlilik darbesi gibi karakterize etmektedir. Bireyler arasında heterojenlik, kapalı ekonomi altında iki finansal birleşik devlet arasında sürdürülebilir büyüme oluşturmaktadır. Birey kendi araç fonksiyonunu tüketim süreci C_{t+1} maksimuma çıkarabilir. Bundan dolayı, maksimuma çıkarma fonksiyonu yazılabilir. Burada bireysel tüketim ve araçları maksimuma çıkarmakla ilgilenilmektedir.

$$\text{Max}_{M_t} (r_{t+1} - \phi P_{t+1}) M_t \text{ subject to } -\frac{\nu/(1+\nu)}{1-\nu/(1+\nu)} B_t \leq M_t \leq B_t. \text{ iken } (r_{t+1} - \phi P_{t+1}) > 0$$

her bir birey için ideal yatırım fonksiyonu seçmek çok önemlidir. Burada $(r_{t+1} - \phi P_{t+1}) < 0$ iken $P_t = M_t$ birey para fonksiyonunu seçer;

$$M_t = -\frac{\nu/(1+\nu)}{1-\nu/(1+\nu)} \text{ and } I_t = \frac{B_t}{1-\nu/(1+\nu)}.$$

Başlık 1

$\phi_t = \frac{r_{t+1}}{P_{t+1}}$ olursa aşağıdaki uygunluk :

- Eğer $\phi_t > \phi$ then $I_t = 0$ ve $P_t = M_t$.
- Eğer $\phi_t < \phi$ then $I_t = \frac{B_t}{1-\nu/(1+\nu)}$ ve $M_t = -\frac{\nu/(1+\nu)}{1-\nu/(1+\nu)}$.

Başlık 2

$\phi_t \neq \frac{r_{t+1}}{P_{t+1}}$ olursa, aşağıdaki uygunluk:

- Eğer $\phi_t < \phi$ o zaman $I_t = 0$ and $P_t = M_t$.
- Eğer $\phi_t > \phi$ o zaman $I_t = \frac{B_t}{1-\nu/(1+\nu)}$ and $M_t = -\frac{\nu/(1+\nu)}{1-\nu/(1+\nu)}$.

Başlık 3

$\phi_t = \frac{r_{t+1}}{P_{t+1}}$ olursa, aşağıdaki fonksiyon değişkenlerin hesaplaması ile:

- Wierstrass durumu tutulmaz ve bundan dolayı $\phi_t = \frac{r_{t+1}}{P_{t+1}}$ için o değeri üretir.

Hükümetin kamuoyu için yorumu hakkında şöyle denilebilir: Farz edelim ki, hükümet potansiyel olarak yolsuzlukta başvuran bürokratları infaz ediyor. Sezgisel olarak, bürokratların hükümet kararlarını etkiledikleri demek istenilendir. Ekonomide, şirketler θ_t oranında hükümete şirketlerini daha etkili yönetmeleri için yolsuzluk vermektedir. Bürokratların kararları topluca hükümetin ve şirketlerin yolsuzluk kazandıkları kararlarına etki etmektedir. Tipik bir yolsuzlukta bulaşmış ekonomide, dengelenmiş bütçe olduğu varsayımı vardır (Futagami & Y, 1993).

$$S_{gt+1}L_{t+1} = \hat{\tau}_{t+1}Y_{t+1} = \tau_{t+1}(1 - \phi_{t+1})Y_{t+1} \quad (26)$$

Yukarıdaki denklemden üretim fonksiyonu yazılabilir:

$$Y_{t+1} = \gamma^{\frac{1}{\alpha}} (1 - \phi_{t+1})^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \tau_{t+1}^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} K_t^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \quad (27)$$

$\frac{(1-\alpha)}{\alpha}$ üretim fonksiyonu için teknik yerdeğiştirme (MRTS) için marjinal değerdir.

Euler Lagrangian sermaye için kullanılırsa ve işgücü fonksiyonunu ayırma formuna

onun ikinci dereceden türevi sırasıyla $\{-2\theta_t K_t - M_t \frac{\partial^2}{\partial t^2}(K_t)\}$; $\{-2\theta_t L_t - M_t \frac{\partial^2}{\partial t^2}(L_t)\}$ elde edilir. Sermaye ve işçilik için sabit değer $-2 \frac{\theta_t K_t}{M_t}$ elde edilir. Politik sınırlamalarda sadece 2 derecede özgürlük bulunmaktadır. Sıfır zamanında, serbestce ayarlanan market fiyatlarında dengelenmiş bütçe ve sermaye stokuna izin vererek, $t + 1$ döneminde yolsuzluğun en minimal değeri elde edilir. Sermaye ve işçilik için denklem, aşağıdaki şekilde yazılabilir:

$$K_{t+1} = \alpha \gamma^{\frac{1}{\alpha}} (1 - \tau_{t+1}) (1 - \phi_{t+1})^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \tau_{t+1}^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \quad (28)$$

$$W_{t+1} = \beta \gamma^{\frac{1}{\alpha}} (1 - \tau_{t+1}) (1 - \phi_{t+1})^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \tau_{t+1}^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} K_{t+1} \quad (29)$$

Burada: $K_{t+1} = \frac{k_{t+1}}{L_{t+1}}$. Başlık 1'i kullanarak ülkede yerli yatırımcılar tarafından sağlanan sermayenin toplamı tahmin edilebilir:

$$K_{t+1} = \int_{\phi_t}^0 \int_0^1 \phi K_t L_t d\phi = \frac{w(1-(\phi_t)^2)_t}{2(1-\nu)} L_t \quad (30)$$

Benzer şekilde, ülkede yerli şirketler tarafından sağlanan işçi gücünün toplamı hesaplanabilir:

$$W_{t+1} = \int_{\phi_t}^0 \int_0^1 \phi K_t L_t d\phi = \frac{K(1-(\phi_t)^2)_t}{2(1-\nu)} P_t \quad (31)$$

Burada araştırmanın basit varsayımı için, t ve $t + 1$ dönemi için işçilik ve sermayenin sabit olduğu varsayılır. Sermaye formasyonunun ülke için resmi durum altında olduğu elde edilir.

$$K_{t+1} = \frac{\beta \gamma^{\frac{1}{\alpha}} (1 - \tau_{t+1}) \tau_t^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} (1 - \theta_t)^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}} \tau_{t+1}^{\frac{(1-\alpha)}{\alpha}}}{2(1-\nu)} K_t \quad (32)$$

Sermaye formasyonunun dinamik davranışı suistimal oranı θ_t ile finansal sınırlamalar, borç veren ve borç alanlar için yukarıdaki denklemde verilmiştir. Vergi oranı $t + 1$ ve yolsuzluk oranı $t + 1$, tüketicilerin, yatırımcıların ve şirketlerin toplu kararlarını etkilemektedir. Kişi başına tüketimin geometrik ortalaması kamuoyu için ve bürokratik resmilerinin kişi başına yolsuzlukta maksimize edilmiş ve aşağıda şöyle verilmiştir:

$$\overbrace{\tau_{t+1}, \theta_t}^{max} (C_{t+1})^{-\lambda} (E_{t+1})^\lambda \quad (33)$$

Burada; C_{t+1} , $t + 1$ için tüketim dönemidir ve E_{t+1} “İhtilas oranı” iken, λ , gelecekteki tüketimle negatif ve ihtilas oranı ile pozitif izlenen politik yolsuzluğun ölçümüdür. Madem şirket temsilcileri için Stackelberg düpol modeli çözülüyor, bu problem toplam sermaye ile toplam işçilik denklemlerinin birleştirilerek ilk sıradan denklem ile çözümlenir. Bireysel tüketim durumu için sınırlamaları, kendi bireysel tüketim probleminin integrasyonu ile çözümlenen maaş oranı ve sermaye ile tanımlanır:

$$C_{t+1}L_t = \int_0^{\phi_t} \phi_t K_{t+1} W_t L_t d\phi + \int_{\phi_t}^1 \frac{\phi - \mu \phi_t}{1 - \mu} \phi_t K_{t+1} W_t L_t d\phi \quad (34)$$

İşçilik, sermaye ve bunların argümanları ile fiyatları kullanılarak yolsuzluk oranı hesaplanabilir:

$$E_{t+1} = \frac{\theta_{t+1} \tau_{t+1} Y_{t+1}}{\gamma Y_t}. \quad \text{Burada üç değişken seçimi vardır: } \theta_{t+1}, \tau_{t+1} \text{ ve } K_{t+1} \text{ ve Bu}$$

seçmeli değişkenler, maksimize edilmiş problemlerde aşağıdaki argüman altında çözümlenir:

$$\tau^*_t = (1 - \alpha)(1 - \beta) + \beta \quad (35)$$

$$\theta^*_t = \frac{\alpha\beta}{(1-\alpha)(1-\beta)+\beta} \quad (36)$$

τ^*_t ve θ^*_t için çözüm satış vergi oranı ve suistimal oranı politik yolsuzluğa saygı ile artan fonksiyon olduğunu açıklamaktadır. $\beta = 0$, vergi oranının $1 - \alpha$ olduğunu ifade etmektedir. Yolsuzluğun daha yüksek oranı θ^*_t ‘nin daha yüksek bir oranını kastetmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK BÜYÜME ve YOLSUZLUK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN TAHMİNİ

3.1. VERİ ve METODOLOJİ

Yolsuzluk ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi ölçmek için aşağıdaki değişkenler ekonomik özgürlük evi, uluslararası şeffaflık(Transparency International; Freedom House) ve ekonomi gözlemleme sitelerinden alınmıştır. Veriler 1995-2014 yılları için 30 gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeyi kapsamaktadır. Bu ülkelerin isimleri ek bölümde mevcuttur. Burada aşağıdaki değişkenler ve onların açıklamaları yer almaktadır:

- Yolsuzluk Algılama İndeksi (Corruption Perception Index) puanı yolsuzluğun 0 dan 10` a kadar puanla yoğunluğunu ölçmektedir. 10`a ulaşan ülkeler düşük oran yolsuzluğa sahipler ve 0`a ulaşan ülkeler ise yüksek düzeyde yolsuzluğa sahipler. Yolsuzluğun 0-10 arası değerlendirmesi 2010 yılına kadar geçerlidir, bundan sonra uluslararası şeffaflık yolsuzluk ölçme ölçeğini 0-100 arasında değiştirilmiştir. Aynı ölçü almak ve verilerde varyasyonları azaltmak için temel 0-10 ölçeğini, önceki değerleri 10 ile çarparak 0-100 ölçeğine çevirmiştir. YAE (Yolsuzluk Algılama Endeksi) bağımlı değişken olarak seçilmiştir.
- Yolsuzluk Özgürlüğü (Freedom of Corruption) hükümetin yolsuzluğu kontrol etme becerisini ölçmektedir. Bunun 0-100 arası ölçü ölçeği vardır. 100`e ulaşmak hükümetin yolsuzluk üzerinde kontrolunun ciddi olduğunu ve sıfıra ulaşmak ise hükümetin yolsuzluğu kontrol etmesinin çok zayıf olduğu anlamına gelmektedir. Veri özgürlük evinden alınmıştır.
- Mali Özgürlük (Fiscal Freedom) ölçeği 0-100 arasında değer almaktadır. FF her bir insanın kendi işçilik ve mülkünü kontrol etmek için temel haklarını ölçen ekonomik özgürlük kategorisidir. Bu değişkenler ekonomik büyüme performansını ve refahı ölçüyor. FF hükümetin tarife, vergi ve harcamaları baskılama becerisini ölçmektedir.
- Parasal Özgürlük (Monetary Freedom) 0-100 arası ölçekle değerlendirilmiştir. MF ekonomik özgürlük indisinin bir parçasıdır. MF bankacılık becerisi, enflasyon, deflasyon ve borsanın performansını ölçmektedir.

- Ticaret Özgürlük (Trade Freedom) 0-100 arası ölçekle değerlendirilmiştir. TF ekonomik özgürlük indisinin bir parçasıdır. TF hükümetin başka ülkelerle halk politikası, ticaret anlaşmaları ve ticaret politikası becerilerini ölçmektedir.
- GSYİH (Growth Rate) Büyüme Oranı her ülke için Dünya Bankası Veritabanın'dan alınmıştır.
- Nüfus Büyüme Oranı her ülke için Dünya Bankası Veritabanın'dan alınmıştır.
- Doğrudan Yabancı Yatırım (Foreign Direct Investment) GSYİH'nın yüzdesi olarak hesaplanmıştır.
- Hükümet Performansı (Government Performance) -2.5'den +2.5'e kadar ölçü ölçeği içermektedir. Negatif ölçek hükümet performansı, hukukun üstünlüğü ve yönetimin zayıf göstergesi iken, pozitif ölçek mükemmel hükümet performansını ölçmektedir.

Dengeli panel tahmin yöntemi uygulanmıştır. Dengeli Paneli incelemeyen önce panel tahminini kesin bir yolla açıklanmıştır. Panel verisi zaman aralığı üzerinden ölçümleri içeren çok boyutlu veriyi ima etmektedir.

$$Y_{it} = \alpha + \beta'X_{it} + \mu_{it} \text{ burada;}$$

i bireysel boyutları ve t model için zaman boyutunu göstermektedir.

Sabit etki ve rastgele etki modelleri, farklı yaklaşım ve parametreler içeren panel tahmini modelidir. Sabit etki, rassal muamele edilmeyen açıklayıcı değişkenler açısından miktarları ölçmektedir. Panel tahmininde, sabit etki ayrıca tahminci gibi de bilinir. Sabit etkiyi ölçmek için, her açıklayıcı değişkenle bağlantısı ihtimal olan miktar için zamandan bağımsız etkileri zorlanmıştır. Sabit etki, değişkenler arasında gözlemlenemeyen heterojenliği ölçmektedir. Rassal etki modeli ayrıca sabit etki içermeyen sabit etkinin özel durumu olan varyans bileşen modeli gibi de bilinir. Rassal etki, bireysel özellikli etkiler bağımsız değişkenlerle bağlantılı olmadığını varsaymaktadır.

3.2. AMPİRİK BULGULAR

3.2.1. Panel Yöntem

Fakat sabit ve rastgele etkiler üzerine çalışma yapılmadan önce kesit bağımlılığını uygulanmıştır. Kesit bağımlılığı, dönüştürülmüş veriye Standart panel birim kök testi uygulanmadan önce dizilerin çapraz bağımlılıklarını elemek için ortogonalizasyon tipi işlem kullanılmıştır (Pesaran, 2007). Dengeli panel için kesit bağımlılık testi önerilmektedir.

H_0 : Kesit bağımsızlığı

H_1 : Kesit bağımlılığı

Tablo 3.1. Kesit Bağımlılık Testi

Test	İstatistik	Olasılık
Pearson CD Normal	5.006	0.0000

Note: Asimptotik kritik değerler: 0.2468,0.1695, 0.1293 sırasıyla 1%, 5% ve10% önemle.

Tabloda kesit bağımsızlığının sıfır hipotezi reddedilmiştir ve gözlemlerden güvenle kesit bağımlılığının mevcut olduğu söylenebilir. “Ortak kök” [Levin, Li, Chu] birim kök testi, Breitung, Fisher ADF, Fisher PP ve Hadri uygulanamaz. Kesit bağımlılığı durumunda panel birim testini uygulanır. Bağımlı değişkenin birim kök özellikleri bağımsız değişkenlerin integrasyonunun maksimum sırasına göre belirlenir. Kesit “Augmented Dickey Fuller” (CADF) asimptotu keşişme standartları ile benzerdir fakat CADF faktör yüklemesine bağlı değildir. Tüm değişkenler zeminde sabittir Tablo 2’de ilk farkta sabit olan yolsuzluk özgürlüğü bundan hariçtir. Bu değişkenler arasında uzun dönem ilişkileri olduğunu göstermektedir. Kestirim yapmak ayrıca sabit etki tahmini olarak da bilinir. CD kare test gibi kesit bağımsızlık testleri sabit kesit bölümsel “N” ve zaman etkisi “T” için geçerli olduğunu varsayalım. Bu test ile farklı bölgelerde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler ve verilmiş bölge içerisindeki ülkelerle GSYİH büyüme oranını çaprazı ile YAE `da bağımsızlık derecesini belirlemekle gösterilmiştir.

Sabit etki analizlerinde gerçek boyut etkisi tüm gözlemlerle aynı olduğu varsayılır, oysa rassal etkide boyut etkisi bütün gözlemlere bağlıdır. Sabit etkide kararsızlık kaynağı hata içindedir, oysa rassal etkide örnek varyans arasındaki araştırma kaynağıdır. Varyans, standart hata ve güven aralığı genel etki için rassal etkide sabit etki modelinden daha büyüktür. Bu durumda T^2 sıfırdır o zaman sabit ve rassal etki boyutu tahmin içerisinde aynıdır. Sabit etki için standart hata izleyen kuralla verilmiştir $\frac{\sigma^2}{k \times n}$ ve rassal etki için standart hata için kural $\frac{1}{\frac{\sigma^2}{n} + \tau^2}$ dir. Fakat bu çalışmada sabit veya rassal etkinin en iyi olduğunu gösteren Hausman testi seçilmiştir. Sabit etki genel gözlemlerin analize özdeş olduğu zaman kullanılır. Sabit etki ayrıca ortak boyut etkisi genel popülasyona özdeş olduğu zaman da kullanılır. Rassal etkide, ortak boyut etkisi sayılmamıştır. Sabit ve rassal etki modelleri için bir uyarı söz konusudur. Bu çalışmada sabit etki modeli seçmek tavsiye edilir. Örnek boyut çok küçük olsaydı o zaman rassal etki modeli seçilmesi mümkün olurdu. Bu durumda parametre arasındaki tahmin çok zayıf hassaslığa τ^2 sahip olurdu ve rassal etki seçimi en iyi tahmindir.

Tablo 3.2. Bağımlı Değişken [Yolsuzluk Algılama Endeksi] Sabit Etki Tahmin

Değişken	Katsayı	Standart hatası	t	$P > t $
GSYİH Büyüme	-0.1110	.2064	-0.54	0.592
Nüfus Oranı	.06914	1.340	0.05	0.959
Doğrudan Yabancı Yatırım	.07112	.1604	0.44	0.658
Hükümet performansı	3.8149	2.134	1.79	0.077
Mali Özgürlük	.02038	.07199	0.28	0.778
Parasal Özgürlük	.09873	.04118	2.4	0.018
Ticaret Özgürlük	.07337	.04450	1.65	0.102
Yolsuzlukta serbestlik	.2129	.07183	2.96	0.004
Sabit	14.071	6.083	2.31	0.023

R^2 : Tahmin içinde = 0.2263

R^2 : Tahmin arasında = 0.5597

$\sigma_U = 6.3646$; $\sigma_E = 4.4724$

R^2 : Genel tahmin = 0.4847

$\rho = .66943$; $F(29,112) = 4.10$; $\text{Prob} > F = 0.0003$; F

test $u = 0$ ile $F(29, 112) = 3.64$ $\text{Prob} > F = 0.0000$

Sabit etkinin üç modeli arasında (tahminle), burada uygulanan model rassal, rassal etkinin GLD dönüşümü ile karşılaştırılmıştır. Fakat sabit veya rassal etki modeli için seçim yapmak için varyans testi yapmak gerekmektedir. Buna ayrıca model için örnek boyutta katsayıların sistematik ilişkilerinde farklılığı ölçen “Hausman Test”i de denir.

H_0 : Katsayılarıdaki farklılık sistematik değil

H_1 : Katsayılarda farklılık sistematiktir.

Sabit ve rassal etkili modelleri için katsayılar elde edilmiştir. Bu iki model için katsayıları elde ettikten sonra, iki model arasındaki farkı ve çaprazlardaki değerlerin karekökleri alınır. Karekök altında çapraz matris hesaplanır ve bu çapraz matris pozitif olmayan karekök ile değerlendirilir. $Prob > \chi^2 = 0.000$ ile $\chi^2(8) = (158.21)$. Bu durumda, sabit etki modelinin rassal etki modelinden daha iyi olduğunu belirlenmiş ve katsayılarıdaki farklılığın sistematik olmadığı hipotezi kabul edilmiştir. Sabit ve rassal etki için seçim modeldeki ortak boyut etkisine bağlıdır.

Tablo 3.2`de kestirimsel olarak sabit etki elde edilmiştir. Parasal özgürlük, ticaret özgürlüğü, hükümet performansı ve sınırları çizilen kısmı YAE ile önemli değişken gibi elde edilmiştir. Fakat sabit etki modeli için değişen varyans ve otokorelasyon kontrol edilmemiştir. Bu modelde değişen varyans kontrol edilmiştir:

$$\forall i \text{ için } H_0: \sigma_i^2 = \sigma^2$$

$$\forall i \text{ için } H_1: \sigma_i^2 \neq \sigma^2$$

$\chi^2(666.85) Prob > \chi^2 = 0.000$ ile elde edilmiştir. Örnek boyut arasında hiç fark olmayan sıfır hipotezi reddedilmiş ve alternatif hipotez kabul edilmiştir. Ayrıca örnek boyuta otokorelasyon olup olmadığı da kontrol edilmiştir. Bu sebeple "Modified Bhargava et al. Durbin-Watson test" ile (1.2664) ve "Baltgai- Wu- LBI test" ile (1.7823) hesaplanmıştır. "Modified Bhargava et al. Durbin-Watson test", ve "Baltgai- Wu- LBI test"inde değerlerin “2” ye varması kuraldır, aksi halde orada otokorelasyon sorunu olacaktır.

Grup genelinde değişen varyans için basit sabit etki modeli modifiye edilmiş Wald testii ile karşılaştırarak, mali özgürlük değişkeni, GSYİH büyüme oranı ve doğrudan yabancı yatırım yüzdesi basit sabit etki modeli ile karşılaştırıldığında önemli

derecede gelişmiştir. Değişen varyans problemini çözdükten sonra doğrudan yabancı yatırım ve mali özgürlük anlamlı olmuştur. Daha iyi sonuçlar elde etmek için, sabit etki modelinde Driscoll-Kraay Standart Hata” ile geri dönüş uygulayarak değişkenler arasında otokorelasyondaki problemler kaldırılmıştır. Otokorelasyonda problem olduğunu gösteren "Modified Bhargava et al. Durbin-Watson test" ve "Baltgai- Wu-LBI testi elde edilmiştir. "Driscoll-Kraay Standart Hata” metodu, dönüşüm için gerilemeyi uygulamakta ara ve genel tahminlere izin vermeyerek tahmin içi için ve R^2 'yi korumaktadır. Araştırmada elde edilen YAE düzeyi ile doğrudan yabancı yatırım positif etkisi ile artış politikası Bhagwati hipotezini desteklemektedir (Bhagwati & T, 1979). Bhagwati hipotezleri ticaret stratejisi gelişen ülkelerin teşvik edilen ekonomik büyümesinde FDI'n büyüklüğünü açıklamaktadır.

Tablo 3.3. Bağımlı Değişken [YAE]

Rassal Etkili Model				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	Z	P > Z
GSYİH Büyüme	.03533	.1930	0.18	0.855
Nüfus Oranı	-0.9746	.5432	-1.79	0.073
Doğrudan Yabancı Yatırım	.3613	.1504	2.40	0.016
Hükümet performansı	2.4728	.9923	2.65	0.008
Mali Özgürlük	-.1317	.05760	-2.29	0.022
Parasal Özgürlük	.09497	.03730	2.55	0.011
Ticaret Özgürlük	.05630	.03641	1.55	0.122
Yolsuzlukta serbestlik	.5465	.05886	9.28	0.000
Sabit	15.672	4.940	3.17	0.002
R^2 : Tahmin içinde = 0.1395				
R^2 : Tahmin arasında = 0.8892		$\sigma_U = 1.4216$; $\sigma_E = 4.4724$		
R^2 : Genel tahmin = 0.6999		$\rho = .0917$; Wald $\chi^2=245.03$; Prob> $\chi^2 = 0.000$		

Hausman testi sabit etki modelini katsayılardaki fark sistematik olmadığı için, rassal etki modeline göre sabit etki modelinin seçilmesine olanak tanımaktadır.

Tablo 3.4. Bağımlı Değişken [Yolsuzluk Algılama Endeksi]**Sabit Etki Tahmin (Kapsamında) Driscoll-Kraay Standart Hata Metodü**

Değişken	Katsayı	Standart Hata	t	P > t
GSYİH Büyüme	-.1110	.08583	-1.29	0.206
Nüfus Oranı	.06914	.4864	0.14	0.888
Doğrudan Yabancı Yatırım	.07112	.0907	0.78	0.439
Hükümet performansı	3.8149	1.192	3.20	0.003
Mali Özgürlük	.02038	.0232	0.88	0.389
Parasal Özgürlük	.09873	.0089	11.03	0.000
Ticaret Özgürlük	.07337	.04456	1.65	0.110
Yolsuzlukta serbestlik	.2129	.07043	3.02	0.005
Sabit	14.071	4.937	2.85	0.008
R^2 : Tahmin içinde = 0.2263				
F(29, 112) = 3.64 Prob> F = 0.0000				

Öncelikle, kesit bağımlılığı test yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Pesaran (2007) testi verilerindeki kesit bağımlılığı olduğunu gösterir. Hausman testi sabit etki modeli rassal etki modelinden daha iyi olduğunu gösterir. Değişen varyans ve otokorelasyon kontrol ettikten sonra, Driscoll Kraay sabit etki modeli son haliyle kabul edilmiştir. Sonuçlarda, ekonomik büyümeyi ve YAE arasında negatif ve anlamsız ilişki bulunmuştur. Nüfus oranı ve YAE arasındaki pozitif ve anlamsız bir ilişki vardır. Doğrudan yabancı yatırım ve YAE arasındaki pozitif anlamsız bir ilişki vardır. Hükümet Performansı ve YAE arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Mali özgürlük ve YAE arasında pozitif ve anlamsız bir ilişki vardır. Parasal özgürlük ve YAE arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Ticaret özgürlüğü ve YAE arasında pozitif ve anlamsız bir ilişki vardır. Yolsuzluk özgürlük ve YAE arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır.

3.2.2. Genel Moment Yöntemi

Literatürde, çalışmalar için kullanılan en önemli değişken yolsuzluk algılama İndeksidir (YAE), burada YAE bağımlı değişken gibi uygulanmıştır ve YAE nin açıklayıcı bir değişken gibi kullanılması önerilmemiştir. Yapısal denklem modelini belirtmek için, burada analizler zaman eğrisi ve kesit tanımlamasından aşağıdaki panel tahmin metoduna uzatılır :

$$YAE_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{GSYİH Büyüme}_{i,t} + \beta^1 X_{i,t}^1 + \beta^2 X_{i,t}^2 + \mu_i + v_{i,t} \quad (37)$$

Burada, YAE – Yolsuzluk Algılama İndesini, GSYİH Büyüme gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler için değerdir. X^1 dışsal açıklayıcı değişkenlerin sütun vektörü ve X^2 endojen değişkenlerin hata terimi olan $v_{i,t}$ ilişkili oldukları durumunda onların sütun vektörüdür. β^1 ve β^2 endojen ve ekzogen değişkenlerin vektör katsayısıdır. Gözlemlenemeyen ülke sabit etkisi normal sıradan en küçük kareler modelinden ihmal edilmiş μ ile belirtilmiştir. İndisler i ($i = 1, \dots, N$) ve t ($t = 1, \dots, T$) sırasıyla ülke ve zamandır. Yolsuzluk düzeyi ve onun GSYİH büyüme etkisi ve başka açıklayıcı değişkenler, onların da hizmet verdikleri kamu görevlilerinin doğası tarafından düzenlenmiş yolsuzluk marketi tarafından etkilenmiştir (Shleifer & Vishny, 1993). Belirli ekonomide, bir kaç tamamlayıcı girişlerden dolayı kamu ve özel şirketler genelde kamu görevlilerine güvenirlir. Bu durumda kamu görevlileri onların nüfuzu için bağımsız monopolilere geçmiş gibi davranmış ve yolsuzluk GSYİH artışı için en zararlı gibi dikkate alınmıştır. Bu durumda, yolsuzluk bu ekonomilerde yaygındır ve ekonomik büyümeye zararlıdır. Ekonomik değişkenler üzerinde yolsuzluğun daha az etki etmesi için toplu yolsuzlukta maksimize etmek için kamu görevlileri ortaklaşa davranmaları tavsiye edilendir. Bardhan'a (1997) göre, yolsuzluk, toptan yolsuzluk sistemi gibi bağımsız yolsuzluktan daha az yıkıcıdır. YAE'nin GSYİH artışı ve başka değişkenlere etkisi açıklanabilir:

$$\text{GSYİH Büyüme}_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 YAE_{i,t} + \beta^1 X_{i,t}^1 + \beta^2 X_{i,t}^2 + \mu_i + v_{i,t} \quad (38)$$

Yolsuzluğun ekonomik büyüme oranı üzerinde marjinal etkisi de test edilebilir. Test GSYİH büyüme oranı üzerinde yolsuzluğun etkisi için yolsuzluk karesini (YAI^2) açıklayıcı değişken olarak dahil edilmiştir.

$$\text{GSYİH Büyüme}_{i,t} = \gamma_0 + \gamma_1 \text{GSYİH Büyüme}_i^0 + \gamma_2 \text{GSYİH Büyüme}_{i,t-1}^0 + \gamma_3 YAE_{i,t} + \gamma_4 YAE_{i,t}^2 + \beta^1 X_{i,t}^{1'} + \beta^2 X_{i,t}^{2'} + \mu_i + v_{i,t} \quad (39)$$

Arellano–Bond GMM İlk Fark Tahmini

Arellano ve Bond (1991), “AB GMM metodunda ilk fark” gibi bilinen, N büyük iken mevcut veri küçük olan dinamik panel tahmini için yararlı olan yöntemi sunmuşlardır. Bu çalışmada ise, 1995`den 2014`e kadar gözlemler bulunmakta, çalışmada ülke yer almaktadır. Kuvvetli bir sonuç elde etmek için Arellano Bond GMM yöntemi kullanılabilir. Denklemin ilk farkı elde edilmiştir:

$$\text{GSYİH Büyüme}_{i,t} = \gamma_0 + \gamma_1 \text{GSYİH Büyüme}_i^0 + \gamma_2 \text{GSYİH Büyüme}_{i,t-1}^0 + \gamma_3 YAE_{i,t} + \gamma_4 YAE_{i,t}^2 + \beta^1 X_{i,t}^{1'} + \beta^2 X_{i,t}^{2'} + \mu_i + v_{i,t} \quad (40)$$

Burada;

$$\text{GSYİH Büyüme}_{i,t} = (\text{GSYİH Büyüme}_{i,t} - \text{GSYİH Büyüme}_{i,t-1});$$

$$\text{GSYİH Büyüme}_{i,t-1}^0 = (\text{GSYİH Büyüme}_{i,t-1}^0 - \text{GSYİH Büyüme}_{i,t-2}^0);$$

$$YAE_{i,t} = (YAE_{i,t} - YAE_{i,t-1}); YAE_{i,t}^2 = (YAE_{i,t}^2 - YAE_{i,t-1}^2);$$

$$X_{i,t}^{1'} = (X_{i,t}^{1'} - X_{i,t-1}^{1'}); X_{i,t}^{2'} = (X_{i,t}^{2'} - X_{i,t-1}^{2'}) \text{ ve } \mu_i = (\epsilon_t - \epsilon_{t-1}).$$

μ_i denklemden silinmiştir çünkü AB yönteminde her bir ilk farklı olan açıklayıcı değişken için içsel değişkenler kullanılmıştır. Eksojenite yalnız $X_{i,t}^{1'} = (X_{i,t}^{1'} - X_{i,t-1}^{1'})$ içerir ve endojenite, $s \geq 2; t = 3, \dots, i. e.,$ için $E[X_{i,t-s}^2, (\epsilon_{i,t} - \epsilon_{i,t-1})] = 0$ varsayım altında $X_{i,t}^{2'} = (X_{i,t}^{2'} - X_{i,t-1}^{2'})$ ima edilir. GSYİH`deki şuaniki etkiler iki dönem önce olan içsel değişkenler ve yolsuzluk düzeyine bağlı değildir. Önyargıyı varyans ve kovaryans matrisine hitap etmek için, GMM modeli iki adımda elde edilmiştir. İlk adımda modelin ülkeler arasında ve zamanla homoskedastik tahmin edidiği varsayılmıştır. İlk adım modelinde, artıklar zaman durumunun varyans kovaryans matrisini kurmak için kullanılmıştır. Sonra, ilk model ikinci adımda yeniden tahmin için tekrar kullanılmıştır. GMM tahmincisinin iki adımının standart hatası azalan eğilim gibi bilinir. Windmeijer (2005) varyans kovaryans matrisi için eğilim düzleme sağlam tahmincisi açıklamış ve varyans kovaryans matrisi, iki adım tahmincisi için sağlam standart hata elde etmek amaçlı 2 adımlı GMM modelinde kullanılan standart varyans

kovaryans matrisi için alternatif gibi kullanılabilceğinin altını çizmiştir. Statistik önem elde etmek için, geçerli cihazları belirlemek için aşırı belirgin kısıtlamalar için Sargan testi kullanılmış ve model belirlenmiştir. Ayrıca farklı hata terimlerinde seri korelasyon yokluğu için test mevcuttur. Ayrıca hata teriminde ilk farklılıkta hata otokorelasyonu 2 sırasına sahip olmaması gerektiği yaklaşımı da vardır aksi takdirde Arellano Bond tahmincisi tutarlı tahminci olmayacaktır. Zamanın N den büyük olduğu durumda, H_0 ve H_1 altında sıfırın reddine götüren çok sayıda moment koşulları olduğu zaman Sargan testi ile ilgili endişe vardır (Baltagi, 2005). Mevcut araçlarda ve seri korelasyonda sıfır hipotezinin kabulü modeli desteklemektedir. GMM dinamik modeli için N -adım tekrarlama sonuçlar için kuvvetli tahminler almak amacıyla hesaplanmıştır. İçsellik problemini çözmek için, 2 kademeli en küçükler karesi (TSLS) tahmincisi kullanılmış, analizler için geçerli araç bulmak için TSLS tahmincisinden GMM dinamik modeli için sıradaki geçerli araçlar elde edilmiştir: GSYİH nin ikinci ertelenmiş değişkeni, yolsuzlukta özgürlüğün ilk duraklaması, hükümet performansının ilk duraklaması, nüfusun ilk duraklaması, ticari özgürlük, mali özgürlük ve yolsuzlukta özgürlük gecikmesi. GMM dinamik modelinden, YAE kareleri negatif ve kayda değerdir bu da gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerde yolsuzluk bağımsız ve büyüme kısıtlayıcı olduğuna işaret etmektedir. YAE, GSYİH Büyüme oranıyla pozitif ilişkilidir bu da YAE artışı GSYİH Büyüme oranını yükseltiyor anlamına gelmektedir. Yolsuzluk özgürlüğü ve parasal özgürlük GSYİH büyüme ile negatif ilişkilidir fakat onların ikisi de önemsizdir. Burada GMM metodolojisini kullanan (Swaleheen, 2011) çalışmalarını takip ederek YAE'in karesi alınmıştır. Doğrudan yabancı yatırım ve hükümet performansı GSYİH düzeyine pozitif ilişkilidir. Yolsuzluk derecesinin büyümesi ticari özgürlüğü bundan dolayı işçi gücü bol olan ülkelerde düşük gelir oranı için GSYİH Büyüme oranını azaltmaktadır. Emek bolluğu çok fazla egemenliğe sahip olan gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler seçilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar (Marjit, Mandal, & Roy, 2014) çalışmalarına benzemektedir. Ticari özgürlük GSYİH Büyüme oranıyla negatif ilişkilidir.

The Arellano Bond testi hata teriminde ilk sıra seri korelasyon, olasılık değerine bağlı olmadan seri olmayan korelasyonun reddedilmemesi ve sıfır hipotezinin karşıladığını ifade etmektedir. Yolsuzluğu ortadan kaldırmak ve ekonomik artış aktivitelerini arttırılması için hükümet etkili yolsuzluk ve yolsuzluk aktivitelerini

frenlemesi isteğe bağı olan tarama mekanizması için ajanlarını seçmektedir. Yasa yazarları sosyal refah fonksiyonu verilmiş bölge bölge için beklenen yolsuzluk yoğunluğunu ölçme araçları ile hesaplamışlardır. Burada ise yolsuzluğun etkisi finansal ve hükümet kurumları ile hesaplanır fakat yolsuzluğun işçi pazarına ve adalet pazarına etkisi hesaplamakla ilgilenilmemiştir. Çünkü ekonominin yolsuzluk aktiviteleri ile çok baskın olduğunu yerde yolsuzluğu denetlemek ve sağlamak çok zordur (Aidt, 2003).

Test in GMM modelin`de Arellano Bond Seri korrelasyon testi

H_0 : Seri korrelasyon yok

H_1 : Seri korrelasyon

AR(1) ve AR (2) için seri korrelasyon testi GMM modelinde seri korelasyon olmadığını göstermektedir. Bu nedenle yasa yapımı için güvenilirdir. Standartlaştırılmış kalıcı tahmin örnek boyut için gözlemlerin normal olduğunu ve örnek boyut için dağılım Jargue-Bera olasılık testi ile normal olduğunu belirtmektedir. Dinamik GMM modeli seçimi, incelenilen ülkenin gözlemlenmemiş özel etkileri tarafından uyarılmış içsellik ve bağımlı değişkenler modelinde açıklayıcı değişkenlerin ortak içselliği problemini çözmesidir.

Tablo 3.5. Panel GMM: GSYİH Büyüme Oranı Bağımlı Değişken

Açıklayıcı Değişkenler	Sağlam Tahmin Katsayıları	$P > t $
Geçikmeli GSYİH	0.6226	(0.0000)
Yolsuzluk Algılama Endeksi	0.1445	(0.0309)
Yolsuzlukta serbestlik	-0.0344	(0.4195)
Doğrudan Yabancı Yatırım	0.04694	(0.0166)
Mali özgürlük	0.0097	(0.2460)
Ticari özgürlük	-0.02368	(0.0035)
Parasal özgürlük	-0.0099	(0.8294)
Hükümet performansı	3.7163	(0.0147)
$(YAI)^2$	-0.00150	(0.0045)
Wald Test (p –değer)		(0.0000)
Sargan Test (p –değer)		(0.2976)
Arellano Bond Seri Korrelasyon Testi AR(1) (p –değer)		(0.3992)
Arellano Bond Seri Korrelasyon Testi AR(2) (p –değer)		(0.3159)

Not: Sargan testi değerleri, J-istatistik değerleri gözlem sayısı ile çarpıp onu Ki kare değer tablosu ile mukayese ederek elde edilir. 0.2-0.3 olasılık değeri Ki kare tablo değerinin hesaplanmış değerden büyük olması durumunda arzu olunan değerdir bundan dolayı %5 önem derecesindedir.

SONUÇ

Bu araştımda yolsuzluk ve ekonomik büyüme için daha iyi bir politika elde etmek amacıyla panel tahmin modelleri seçilmiştir. Araştırmanın ilk basamağında örneklem seçimi için yatay kesit bağımlılığının varlığı araştırılmıştır. Pesaran testi verilerdeki kesit bağımlılığı olduğunu göstermiştir. Hausman testi sabit etki modeli rassal etki modelinden daha iyi olduğunu ortaya koymaktadır. Değişen varyans ve otokorelasyon kontrol edildikten sonra, Driscoll Kraay sabit etki modeli son haliyle seçilerek tahmin edilmiştir. Bağımlı değişken olarak Yolsuzluk Algılama Endeksinin alındığı panel tahmin sonucunda, ekonomik büyüme ve yolsuzluk arasında negatif ve anlamsız, nüfus oranı, doğrudan yabancı yatırımlar, mali özgürlük ve ticaret özgürlüğü ile yolsuzluk arasında pozitif ve anlamsız ilişki bulunmuştur. Buna karşılık hükümet performansı, parasal özgürlük ve yolsuzluk özgürlüğü ile yolsuzluk arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yolsuzluğun ekonomik Büyüme üzerine etkisinin araştırıldığı Genelleştirilmiş Moment Yöntemi tahmin sonuçlarından ise Yolsuzluk Algılama Endeksi, Hükümet Performansının ve Doğrudan Yabancı Yatırımların ekonomik büyümeyi pozitif ve anlamlı olarak, Ticari Özgürlük ve Yolsuzluk Algılama Endeksi karesinin ise negatif ve anlamlı etkilediği sonuçları elde edilmiştir. Literatürde, yargı kararları ve yasaların sert uygulamaları, yolsuzluk karşıtı kanunlar ve en önemlisi hükümetin yolsuzlukla mücadele konusundaki performansı ülkelerin yolsuzluk seviyelerini düşüreceğini ve ekonomik büyümeyi artıracakları konusunda deliller sunmaktadır. Swaleheen'in (2011) çalışmaları takip edilmiş ve Yolsuzluk Algılama Endeksinin kare terimi elde edilmiştir. Yolsuzluk Algılama Endeksinin kare teriminin negatif değeri, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik büyümeye olumsuz etki eden merkezleşmemiş ve büyüme engelleyici strateji benimsediklerini belirtmektedir.

Yolsuzlukla mücadelecisi yasası olan Burundi Hükümet Politikası, mevzuat ve yargı kararıyla (Navot ve Cohen, 2015), kurumsal tamamlayıcı teori (Davis, Jorge, & Machado, 2014) ve Luo'nun kurumsal teorisi hukuki ve ekonomik bilim adamlarına yolsuzluğu nasıl engelleyecekleri ve onu nasıl yeneceklerine dair daha iyi öngörü verebilir. Hükümet performansı bilgi özgürlüğünü, medya özgürlüğünü ve yolsuzluk

düzeıı ile savaşmak ve şeffaflığı arttırmak anlamına gelen yönetım kalitesini uygulayan bürokratik kaynağı sahiplenmekte hayati rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acemoglu, D., & Verdier, T. (1998). "Property Rights, Corruption and the Allocation of Talent: A General Equilibrium Approach". *Econ. J.*, 450 (108), 1381–1403.
- Akai, Nobuo, Horiuchi, Yusaku, Sakata, Masayo, (2005). "Short-run and Long-run Effects of Corruption on Economic Growth: Evidence from State-Level Cross-Section Data for the United States", *CIRJE Discussion Papers*, <http://www.e.u-tokyo.ac.jp/cirje/research/03research02dp.html>
- Alesina, A. ve B.Weder (1999) "Do Corrupt Governments Receive Less Foreign Aid?", *National Bureau of Economic Research Working Paper*, No.7108.
- Aidt, T. S. (2009). "Corruption, Institutions, and Economic Development". *Oxford Review of Economic Policy*, 25, 271–291.
- Al-Marhubi, F. A. (2000). "Corruption and Inflation" . *Economics Letters*, 199–202.
- Apergis, N., Dincer, O. C., & Payne, J. E. (2010). "The Relationship Between Corruption and Income Inequality in U.S. States: Evidence From a Panel Cointegration and Error Correction Model". *Public Choice*, 145 (1-2), 125-135.
- Bhagwati, J. N., & T, N. S. (1979). 'Trade Policy and Development', in R. Dornbusch and J. A. Frenkel (eds.). *International Economic Policy: Theory and Evidence (Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press)*.
- Blackburn, K., & Powell, J. (2011). "Corruption, Inflation and Growth". *Economics Letters* , 113, 225-227.
- Blackburn, K., Bose, N., & Haque, M. E. (2006). "The Incidence and Persistence of Corruption in Economic Development". *Journal of Economic Dynamics & Control*, 30, 2447–2467.
- Brempong, K. G. (2002). "Corruption, Economic Growth, and Income Inequality in Africa". *Economics of Governance* , 3 (3), 183-209.
- Brempong, K. G. (2002). "Corruption, Economic Growth and Income Inequality in Africa". *Economic of Governance*, 3, 183-209.

- Brempong, K. G., & Camacho, S. M. (2006). "Corruption, Growth, and Income Distribution: Are there Regional Differences?", *Economics of Governance* , 7, 245–269.
- Brempong, K. G., & Gyimah-Brempong, S. M. (2006). Corruption, Growth, and Income Distribution: Are there Regional Differences? *Economics of Governance* , 7, 245-269.
- Buehn, A., & Schneider, F. (2012). Corruption and the shadow economy: like oil and vinegar, like water and fire? *Int-Tax Public Finance* , 19, 172–194.
- Boycko, M., A, S., & R, V. (1995). Privatizing Russia. *Cambridge, MA: MIT Press* .
- Bresson, J. C. (2004). the Challenge of Poor Governance. *Cambridge University Press*.
Corruption in Government. NewYork. (1990). *United Nations* .
- Coase, R. (1979). "Payola in Radio and Television Broadcasting", *Journal of Law and Economics*, 22, 269-328.
- Del Monte, Alfredo ve Papagni, Erasmo, 2007. "The Determinants of Corruption in Italy: Regional Panel Data Analysis", *European Journal of Political Economy*, Vol.23, 379-396.
- Drury, A.Cooper, Kriekhaus, Jonathan, Lusztig, Michael (2006). "Corruption, Democracy and Economic Growth", *International Political science Review*, 27(2), 121-136.
- Dong, B., and Torgler, B. (2013). "Causes of Corruption: Evidence From China". *China Economic Review* , 26, 152-169.
- Everhart, Stephan, Jorge Martinez-Vazquez, Robert McNab (2009). "Corruption, Governance, Investment and Growth in Emerging Markets", *Applied Economics*, 41(13).
- Ehrlich, I., and Lui, F. T. (1999). "Bureaucratic Corruption and Endogenous Economic Growth". *Journal of Political Economy*, 107 (6), 270-293.
- Evrensel, A. Y. (2010). "Corruption, Growth and Growth Volatility". *International Review of Economics and Finance*, 19, 501–514.

- Fosu, Oteng-Abayie Eric, Frimpong Joseph Magnus (2006), "Bounds Testing Approach to Cointegration: An Examination of Foreign Direct Investment Trade and Growth Relationship", *American Journal of Applied Sciences*, Vol: 3, No: 11.
- Farrell, J. (1987). "Information and the Coase Theorem". *Journal of Economic Perspective*, 1(2), 133-29.
- Friedrich, Carl J. (1972). *The Pathology of Politics, Violence, Betrayal, Corruption, Secrecy and Propaganda*. New York: Harper And Row.
- Farooq, A., Shahbaz, M., Arouri, M., & Teulon, F. (2013). "Does Corruption Impede Economic Growth in Pakistan?", *Economic Modelling*, 35, 622–633.
- Goudie, A. W., & Stasavage, D. (1998). "A Framework for the Analysis of Corruption". *Crime, Law & Social Change*, 113-159.
- Guetat, I. (2006). "The Effects of Corruption on Growth Performance of the Mena Countries". *Journal of Economics And Finance*, 30, 208-221.
- Gupta, S., Davoodi, H., & Terme, R. A. (2002). "Does Corruption Affect Income Inequality And Poverty?", *Economics of Governance*, 3 (1), 23-45.
- Gerni, Mine, Ömer Selçuk Emsen, Dilek Özdemir, Özge Buzdağlı (2012). "Yolsuzluğun Belirleyicileri ve Büyüme İle İlişkileri", *International Conference on Eurasian Economies*.
- Gupta, Sanjeev, Hamid R. Davoodi, Alonso Terme (1998), "Does Corruption Affect Income Inequality And Poverty?", *Imf Working Paper 98/76*, International Monetary Fund, Washington D.C.
- Gould, D. J., & Amaro-Reyes, J. A. (1983). "The Effects of Corruption on Administrative Performance". *World Bank Staff Working Paper*, No.580.
- Herzfeld, T., & Weiss, C. (2003). "Corruption And Legal In-Effectiveness". *European Journal of Political Economy*, 19 (3), 621-632.
- Huntington, P. S. (1968). *Political Order In Changing Societies*. New Haven:Yale University Press .
- Husted, B.W., 1999. "Wealth, Culture And Corruption", *Journal of International Business Studies*, 30(2), 339-360.

- Huntington, Samuel P. (1968), *Political Order In Changing Societies*. New Haven, Ct: Yale University Press.
- Kaufmann, Daniel, Shang Wei (1999), “Does “Grease Money” Speed Up the Wheels of Commerce”, *Nber Working Paper*, No. 7093.
- Kaufmann, D., & Wei, S. J. (2000). Does 'Grease Money' Speed Up the Wheels of Commerce. *Imf Working Paper Wp/00/64* .
- Leff, N. (1964). “Economic Development Through Bureaucratic Corruption”. *American Behavioural Science* , 8 (2), 8-14.
- Lambsdorff, Johann Graf (2006), *The Institutional Economics of Corruption And Reform: Theory, Evidence And Policy*, Cambridge: Cambridge University Press, Uk.
- La Porta, R., F.L. De Silanes, A. Shleifer ve R. Vishny (1999) “The Quality of Government”, *Journal of Law, Economics, And Organization*, 15(1), 222- 279.
- Le, Quan V., Meenakshi Rishi (2006), “Corruption And Capital Flight: An Empirical Assessment”, *International Economic Journal*, 20(4).
- Laffont, J. ve T. N’guessan (1999) “Competition And Corruption In An Agency Relationship”. *Journal of Development Economics*, 60, 271-295.
- Leys, Colin (1965), “What Is the Problem About Corruption?”, *Journal of Modern African Studies*, 3(2).
- Larsson, T. (2006). “Reform, Corruption, And Growth:Why Corruption Is More Devastating In Russia Than In China”. *Communist And Post-Communist Studies*, 39, 265-281.
- Mendez, F., & Sepulveda, F. (2006). “Corruption,Growth And Political Regimes: Cross Country Evidence”. *European Journal of Political Economy* , 22, 82-98.
- Lui, F. T. (1996). “Three Aspects of Corruption”. *Contemporary Economic Policy*, 14(3), 26-29.
- Monte, A. D., & Papagni, E. (2001). “Public Expenditure, Corruption, And Economic Growth: the Case of Italy”. *European Journal of Political Economy* , 17, 1-16.

- Murphy, K., A. Shleifer ve R. Vishny (1991) “The Allocation of Talent: Implications For Growth”. *The Quarterly Journal of Economics*, May, Pp.503-530.
- Mauro, Paolo, 1995. “Corruption And Growth”, *Quarterly Journal of Economics*, 110(3), 681-712.
- Méon, Pierre-Guillaume, Khalid Sekkat (2005), “Does Corruption Grease Or Sand the Wheels of Growth?”, *Public Choice*, 122 (1/2).
- Mo, Pak Hung, 2001. “Corruption And Economic Growth”, *Journal of Comparative Economics*, Vol.29, 66-79.
- Mauro, Paolo, “Corruption And Growth”, *Quarterly Journal of Economics*, 110, (August 1995), S. 681–712.
- Mauro, P. (1995). Corruption And Growth. the *Quarterly Journal of Economics* , 110 (3), 681-712.
- Mauro, P. (1996). “The Effects of Corruption on Growth, Investment, And Government Expenditure”. *Imf Workingpaper Wp/96/98 Washington Dc International Monetary Fund* .
- Murphy, K. M., Andrei, S., & Vishny, R. W. (1993). “Why Is Rent-Seeking So Costly To Growth?”, *American Economic Review* , 83 (2), 409–414.
- Nitzan, S. (1994). “Modeling Rent-Seeking Contests”. *European Journal of Political Economy*, 10, 41-60.
- North, D. C. (1991). “Institutions”. *The Journal of Economic Perspectives*, 5 (1), 97-112.
- Osipian, A. L. (2009). “Corruption And Reform In Higher Education In Ukraine”. *Canadian And International Education / Education* , 38 (2).
- Osipian, A. L. (2012). “Education Corruption, Reform, And Growth: Case of Post-Soviet Russia”. *Journal of Eurasian Studies* , 3, 20-29.
- Piplica, D., & Čovo, P. (2011). “Corruption And Economic Growth In Croatia”. *Oeconomica Jadertina*, 85-99.

- Pellegrini, L. ve R. Gerlagh (2007). "Causes of Corruption: A Survey of Cross-Country Analyses And Extended Results", *Economics of Governance*, Vol. 9, No. 3, 245-263.
- Park, J. (2012). "Corruption, Soundness of the Banking Sector, And Economic Growth: A Cross-Country Study". *Journal of International Money And Finance* , 31, 907-929.
- Poirson, H., & Coe, D. T. (1998). "Economic Security, Private Investment, And Growth In Developing Countries". *Imf Working Paper* .
- Pesaran, M. H. (2007). "A Simple Panel Unit Root Test In the Presence of Cross-Section Dependence". *Journal of Applied Econometrics* , 22 (2), 265-312.
- Powell, B., Manish, G. P., & Nair, M. (2010). "Corruption, Crime And Economic Growth". *Benson Print* , 7, 328-341.
- Rauch, J., and P, E. (1999). "Bureaucratic Structure And Bureaucratic Performance In Less Developed Countries". *University of California At San Diego Working Paper 99-06* .
- Saha, S., and Gounder, R. (2013). "Corruption And Economic Development Nexus: Variations Across Income Levels In A Non-Linear Framework". *Economic Modelling*, 31, 70-79.
- Raun, M. ve R. Di Tella (2000). "Inflation And Corruption" (Yayımlanmamış Makale), Massachusetts: Harvard University.
- Rauch, J. ve P.B. Evans (2000). "Bureaucratic Structure And Bureaucratic Performance In Less Developed Countries", *Journal of Public Economics*, 79, 49-71.
- Swamy, A., S. Knack, Y. Lee ve O. Azfar (2001). "Gender And Corruption", *Journal of Development Economics*, 64, 25-55.
- Seyf, Ahmad (2001). "Corruption And Development: A Study of Conflict", *Development In Practice*, 11.
- Salisu, Mohammed (2000), "Corruption In Nigeria", *Lancaster University, Management School, Working Paper*, 2000/006, Lancaster, Uk

- Saha, S., Gounder, R., & Su, J. J. (2009). "The Interaction Effect of Economic Freedom And Democracy on Corruption: A Panel Cross-Country Analysis". *Economics Letters*, 105, 173-176.
- Shao, J., Ivanov, P. C., Podobnik, B., & Stanley, H. E. (2007). "Quantitative Relations Between Corruption and Economic Factors". *Eur.Phys. J.B*, 56, 157-166.
- Swaleheen, M. (2011). "Economic Growth With Endogenous Corruption: An Empirical Study". *Public Choice*, 23-41.
- Tollison, R. D. (1997). Rent Seeking in (B. C. Mueller, Ed.), *Perspectives on Public Choice A Handbook*. Cambridge, Uk: Cambridge University Press .
- Taylor, C. L., and Hudson, M. C. (1972). *World Handbook of Political And Social Indicator*. Ann Arbor, Mi: Icspr.
- Treisman, D. (2000) The Causes of Corruption: A Cross-National Study, *Journal of Public Economics*, 76, Pp.399-457.
- Tanzi, Vito, 1998. "Corruption Around the World Causes, Consequences, Scope And Cures", *Imf Staff Papers*, 45(4), 559-594.
- Ugur, M. (2014). "Corruption's Direct Effects on Per-Capita Income Growth: A Meta Analysis". *Journal of Economi Surveys*, 28(3), 472–490.
- Van Rijckeghem C. ve B. Weder (1997). "Corruption and the Rate of Temptation: Do Low Wages In Civil Service Cause Corruption", *International Monetary Fund Working Paper*, No. 73.
- Wei, Shang-Jin (2000). "Natural Openness And Good Government", *National Bureau of Economic Research Working Paper*, No. 7765.
- Kitgaard, Robert (1991). *Controlling Corruption*, University of California Press, Ltd.
- World Bank (2000), "Governance And Anti-Corruption (Chapter 6)", *The Quality of Growth, Published For the World Bank Oxford University Press*, <http://www.worldbank.org/wbi/qualityofgrowth/complete.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.05.2014).
- Y, L. (2005). An Organisational Perspective on Corruption. *Management And Organisation Review*, 1(1), 119-154.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Muhammad Asad Ullah MOAVIA
Doğum Yeri ve Tarihi	06/09/1992 Dera Ghazi Khan Tehsil Taunsa, Pakistan
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Lisans Finans
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce; Türkçe; Urduca
Bilimsel Faaliyetleri	Lisans Tezi/ Yüksek Lisans Tezi
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	asad_economist1@yahoo.com , asadeconomist12@gmail.com
Tarih	15.05.2016